

Al 24 jaar steun van de Postcode Loterij

Tijdens het jaarlijkse Goed Geld Gala maakt de Nationale Postcode Loterij bekend welke bedragen zij doneren aan goede doelen. Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij gaat er in 2020 ruim 376 miljoen euro naar 123 goede doelen die zich inzetten voor mens en natuur. De Natuur en Milieufederaties horen al sinds 1996 bij de goede doelen die op een bijdrage mogen rekenen.

De Natuur en Milieufederaties ontvangen dit jaar opnieuw een vaste bijdrage van 2,25 miljoen euro van de Postcode Loterij: een aanzienlijk bedrag waar wij ontzettend blij mee zijn.

Op de foto: Sonja Sars (Netwerksecretaris), Postcode Loterij ambassadeurs Winston Gerschtanowitz en Gaston Starreveld, Annie van de Pas (netwerkdirecteur) en Postcode Loterij ambassadeur Martijn Krabbé – Foto: Roy Beusker Fotografie

10 miljoen bomen

In het najaar van 2019 vielen we ook nog eens extra in de prijzen, toen bekend werd gemaakt dat [Plan Boom](#) mede dankzij de Postcode Loterij van start kon gaan. Met een extra schenking van 2,25 miljoen euro gaan we de komende vier jaar in heel Nederland 10 miljoen bomen planten. “Plan Boom geeft iedereen de kans om direct iets bij te dragen voor het klimaat door mee te doen aan het planten van deze bomen. Daarom ben ik er zo trots op dat we dit plan, samen met een brede coalitie van partners, dankzij de bijdrage van de Postcode Loterij nu kunnen gaan realiseren”, licht een enthousiaste Netwerkdirecteur Annie van de Pas toe.

De Natuur en Milieufederaties zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers enorm dankbaar voor hun bijdrage. Met hun steun kunnen we ons blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies.

Inhoudsopgave

Al 24 jaar steun van de Postcode Loterij	2
Voorwoord.....	4
1. Algemene informatie over de organisatie.....	5
1.1 Doelen en profiel van De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland	5
1.2 Vertaling van de doelstelling in visie, beleid en strategie.....	6
1.3 Bestuursstructuur	7
1.4 Risicoparagraaf	7
1.5 Statutenwijziging.....	8
2. De activiteiten van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland in 2019.....	9
2.2 Activiteiten van het bestuur en stafbureau.....	23
2.3 Toekomstparagraaf	23
2.4 Begroting 2020	25
3. De financiële positie van de vereniging.....	25
3.1 Staat van Baten en Lasten	26
3.2 Balans en beleid t.a.v. reserves.....	26
4. Verantwoordingsverklaring	27
5. Beloning van de directie	28
BIJLAGE 1 Verantwoordingsverklaring van het bestuur van Vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland	29
BIJLAGE 2 Leden Bestuur en nevenfuncties	31
BIJLAGE 3 Vermelding bezoldiging directie in jaarrekening	32

Voorwoord

Met dit inhoudelijke en financieel jaarverslag geven we u graag inzicht in onze activiteiten en het financiële reilen en zeilen in 2019. Dat doen we door een aantal van de belangrijkste activiteiten over 2019 te beschrijven. Meer achtergrondinformatie en informatie over onze lopende activiteiten kunt u vinden op onze website www.mnh.nl.

De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (NMH) heeft de afgelopen jaren een centrale positie opgebouwd op het gebied van het gezonder, duurzamer en mooier maken van Noord-Holland. We laten ons zien als onafhankelijke natuur- en milieuorganisatie die consequent aandacht vraagt voor een betere balans tussen economische, ecologische en gezondheidsbelangen. Als agendazetter, aanjager, verbinder en innovator voeren wij een groot aantal projecten uit die bijdragen aan de voedsel- en energietransitie, de klimaatopgave, het verbeteren van de leefbaarheid rond Schiphol en het gezonder maken van Noord-Holland. Vanuit onze onafhankelijke positie en maatschappelijke doelstelling willen wij samen met het Noord-Hollandse natuur- en milieunetwerk van 140 lokale en regionale organisaties deze koers verder uitbouwen.

Het afgelopen jaar hebben we extra veel aandacht besteed aan het verduurzamen van de luchtvaart en het verbeteren van het leefklimaat rond Schiphol. Ook zijn we gestart met het ondersteunen van de energietransitie. Onder meer samen met de energiecoöperaties in de Participatiecoalitie. Door gebrek aan steun van de Provincie Noord-Holland hebben we onze inzet op het verduurzamen van de landbouw tot een aantal kerntaken moeten beperken. In het inhoudelijk deel van deze jaarstukken kunt u meer lezen over onze activiteiten.

Opvallend vinden we ook dat de MNH in 2019 de enige milieufederatie was in Nederland die moet opereren zonder noemenswaardige financiële ondersteuning van haar Provinciebestuur. Gelukkig worden we in de rol van maatschappelijke onderneming – die voor het realiseren van projecten die bijdragen aan onze missie en visie eerst de financiële middelen moet acquireren – steeds succesvoller. Dat is zichtbaar in een snel stijgende omzet en het stapsgewijs uitbreiden van ons team. In 2020 gaan we hier verder op doorbouwen.

Ik wens u veel leesplezier bij deze terugblik en zoals altijd: heeft u ideeën en tips? Of wilt u ons steunen in ons werk? Wij horen graag van u via mnh@mnh.nl

Sijas Akkerman Directeur

1. Algemene informatie over de organisatie

1.1 Doelen en profiel van De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

Vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) heeft de volgende doelen vastgelegd in de statuten:

Missie

Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) is het netwerk van en voor de lokale organisaties die zich inzetten voor het herstellen, beschermen en versterken van natuur, landschap, milieu en een gezonde leefomgeving in Noord-Holland. Tegelijkertijd bevordert MNH de verduurzaming van de productie en consumptie van goederen en diensten. We richten ons daarbij vooral op luchtvaart, energie, voedsel en de circulaire economie. Bovendien dragen wij op deskundige, kritische en creatieve wijze bij aan de kwaliteit van de besluitvormingsprocessen van het openbaar bestuur en bij bedrijven. Tenslotte informeert en betreft MNH burgers in de energieke samenleving bij het opstellen en uitvoeren van (provincie-)beleid waardoor kennis wordt verspreid en de beleidsvorming wordt versterkt.

Doel en werkwijze

De belangrijkste pijler van MNH zijn de 97 aangesloten ledenorganisaties. Deze leden streven doelen na die aansluiten bij bovengenoemde doelstellingen van de Milieufederatie. De professionele medewerkers van MNH ondersteunen deze organisaties met inhoudelijke en juridische adviezen, en soms ook bij juridische procedures. Vaak is er sprake van uitgebreide en gestructureerde samenwerking. De tweede pijler vormen de projecten, groot en klein, die moeten bijdragen aan de realisatie van de doelstelling, direct en indirect. De projecten betreffen vaak adviezen en analyses, maar kunnen ook gericht zijn op het realiseren van duurzame initiatieven. Statutair doel van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland is het leveren van een bijdrage aan de bescherming van natuur, landschap en milieu en van cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden in de provincie Noord-Holland. Waar nodig, wordt ook ingegaan op oorzaken die buiten de provinciegrenzen zijn gelegen. Hiertoe draagt MNH, samen met haar leden en andere organisaties, informatie, ideeën en projecten aan om een duurzaam, natuur- en milieuvriendelijk beleid tot stand te brengen. De Vereniging beoogt niet het maken van winst.

Leden, donateurs en vereniging

Het aantal aangesloten organisaties bedroeg op 31 december 2019 zevenennegentig (97). Het aantal donateurs bedroeg op 31 december 2019 vijftien (15). De Algemene Ledenvergaderingen in 2019 vonden plaats op 17 juni en 18 november, te Badhoevedorp. Tijdens de vergadering van 18 november zijn het jaarverslag en de jaarrekening van 2018 goedgekeurd.

Bureau

Het aantal betaalde medewerkers op het bureau bedroeg op 31 december 2019 6 medewerkers, overeenkomend met 3,9 fte. Hiervan zijn 5 medewerkers (3,4 fte) in vaste dienst. MNH volgt sinds 1 januari 2009 bij haar beloningsbeleid de CAO- De Landschappen (onderdeel Raam-CAO Bos & Natuur) zonder deel te nemen aan de CAO. Het pensioen is geregeld via een overeenkomst voor alle medewerkers met de PfwZ gericht op 70% van het middelloon. Onkostenvergoeding voor bestuur en medewerkers geschiedt op basis van declaratie van gemaakte onkosten. De beloning van de directeur is op basis van de schaal voor directeuren van kleine organisaties. Voor een overzicht van de verdragen verwijzen we naar het onderdeel Bezoldiging directie in deze jaarrekening.

Vrijwilligers

Van de 8 bureaumedewerkers werken er twee op vrijwillige basis. Daarnaast zijn de bestuursleden volledig op vrijwillige basis actief. De participatie van vrijwilligers wordt zoveel mogelijk bevorderd. Er is voor vrijwilligers, op het moment dat zij op verzoek van de Milieufederatie actief zijn een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering van toepassing. Voor het bestuur is een bestuursaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

1.2 Vertaling van de doelstelling in visie, beleid en strategie

MNH werkt samen met betrokken partijen en bewoners om onze doelen te bereiken. We voeren verschillende activiteiten uit zoals het versterken van het (duurzame/groene) maatschappelijk middenveld en het aanjagen van een duurzaam (provinciaal) beleid. Met het uitvoeren van onze eigen projecten dragen we direct bij aan een duurzame samenleving. Wij richten ons op het verwerven van inkomsten hiervoor. Het beleid is neergelegd in een meerjarenbeleidsplan.

MNH maakt zich sterk voor de volgende thema's:

Mooi en gezond Noord-Holland

Duurzame landbouw

Duurzame energie

Circulaire Economie

Duurzame Mobiliteit

MNH streeft naar een schonere en duurzamere provincie met een inspirerend landschap, een rijke natuur en een schoon milieu. We maken ons sterk voor een gezonde leefomgeving en ondersteunen initiatieven om een duurzame provincie te realiseren. Wij vinden het van het grootste belang Noord-Holland gezond en mooi te houden. Samen met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden komen we in actie voor een betere leefomgeving. Initiatieven die de provincie sneller duurzaam maken. We geven een krachtige stem aan de kwetsbare waarden van natuur, milieu en landschap.

1.3 Bestuursstructuur

Bestuur en directie

Het algemeen bestuur van de vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland bestond bij aanvang 2019 uit dhr. R. van den Berg (voorzitter), mw. E.J.M. Plasmeijer (vicevoorzitter), dhr. K. Buskermolen (penningmeester) en mw. H.J.M. van Zutphen (secretaris). Dhr. ir. S.P. Akkerman is directeur van de Milieufederatie Noord-Holland.

Bestuur en directie zijn in 2019 viermaal bijeengekomen om te vergaderen. Het bestuur stelt jaarlijks de begroting, de werkbegroting, het jaarwerkplan, het jaarverslag en de jaarrekening vast, en ook eens in de vijf jaar een meerjarenbeleidsplan en meerjarenbegroting. Daarnaast staat regelmatig de voortgang van de programma's op de agenda en worden er strategische kwesties bediscussieerd. De belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn geweest, waren onder andere de statuten, het verslag van 2018, de voortgang in 2019, de continuïteit van de organisatie in 2019 en 2020, de financiële positie van de organisatie en mogelijkheden van acquisitie.

Taakverdeling bestuur en directie

De directie is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van de werkorganisatie in Zaandam, de wisselwerking met de leden en de contacten met relevante spelers in Noord-Holland en daarbuiten. Het bestuur fungeert als een "bestuur op afstand" en geeft de kaders aan waarbinnen de directie mandaat tot handelen heeft. In het bestuur zijn portefeuilles de portefeuilles Personeel, Organisatie, Financiën en Algemeen (w.o. communicatie en externe betrekkingen) verdeeld. De betreffende portefeuillehouder is binnen het bestuur het eerste aanspreekpunt voor de directeur. Relevante zaken worden ook altijd binnen het bestuur als geheel besproken. Met deze werkwijze werkt het bestuur aan een goede prioriteitstelling en een optimale uitvoering van de vastgestelde doelen en beleidsprioriteiten. Het bestuur werkt onbezoldigd. Onkosten zoals reiskosten kunnen worden gedeclareerd. Bestuursleden worden benoemd door de algemene ledenvergadering voor een periode van vier jaar met de mogelijkheid tot verlenging. Bestuursleden hebben geen nevenfuncties die zouden kunnen conflicteren met hun verantwoordelijkheden voor de Milieufederatie Noord-Holland.

Het bestuur heeft het werk van de directeur in 2019 geëvalueerd en constateert dat de in 2017 ingeslagen weg van verwerving en uitvoering van gefinancierde projecten geslaagd is. Er wordt jaarlijks een acquisitie bereikt die het mogelijk maakt te denken en te werken aan uitbreiding van de organisatie. Dat gaat, helaas nog met kleine stapjes, zodat de situatie kwetsbaar blijft. Met name ontbreekt het nog aan langdurig gefinancierde activiteiten.

De lichte groei van de werkorganisatie betekent ook dat deze weer een bepaalde mate van stabiliteit heeft bereikt. Op grond van de positieve ontwikkeling van de organisatie en de ontwikkeling in de orderportefeuille heeft het bestuur er vertrouwen in dat deze ontwikkeling in 2020 zal worden doorgetrokken.

1.4 Risicoparagraaf

Het bestuur heeft in 2019 een volledig geïntegreerd document voor evaluatie van de verschillende risico's waaraan de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland onderhevig is, in concept voorbereid. Hierbij worden strategische, communicatieve, operationele en financiële risico's onderscheiden. De beheersing van deze risico's valt in het algemeen onder de competentie van de directie, die daarbij voor de strategische risico's wordt ondersteund door de beleidsmedewerkers, voor de communicatieve door de communicatiemedewerker en bij de operationele en financiële risico's door de medewerker middelen. Tevens wordt in elke bestuursvergadering expliciet of impliciet over de risico's gesproken. De financiële positie is sinds de reorganisatie in 2016/2017 natuurlijk het belangrijkste punt naast de inhoudelijke positionering.

Door middel van een risicomatrix zijn 19 risico's geïdentificeerd, waarvan, gelukkig, geen met een kans inschatting 'groot'. In de categorie 'gemiddelde kans, groot effect' zijn drie risico's geïdentificeerd:

- geen of beperkt lange termijn uitzicht op orderportefeuille en dus organisatie, dus financiële en operationele risico's;
- onvoldoende kwaliteit en/of ervaring om geacquireerde projecten tot een goed einde te brengen;
- onvoldoende zicht op het ruime arsenaal van concurrenten. De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland bevindt zich natuurlijk in een niche en moet zijn missie trouw blijven.

Voor elk van deze risico's en ook voor de andere geïdentificeerde risico's zijn beheersmaatregelen getroffen. Belangrijk is sowieso dat in de werkorganisatie regelmatig over de integrale risico's, maar ook de risico's per project gesproken wordt en datzelfde geldt ook voor de bestuursvergaderingen.

Met dikke stip op nr. 1 wordt aandacht besteed aan de financiële situatie, zowel aan inkomsten via de projecten als aan de uitgaven via de werkorganisatie, maar ook aan de liquiditeit, omdat voor alle projecten geldt dat pas betaald wordt als geleverd is en voorschotten beperkt verleend worden. Om die reden zijn ook nadere afspraken gemaakt met de overkoepelende Natuur en Milieufederaties over aflossing van een in 2016 verstrekte lening. Bij de acquisitie wordt gestreefd naar een goede verhouding tussen kort- en langlopende projecten, waarbij de balans gerust naar de langlopende projecten mag uitslaan. Dat blijft lastig.

Niet altijd sluiten kennis en ervaring van de huidige medewerkers van de werkorganisatie aan bij de projecten die verworven (kunnen) worden. Door slim om te gaan met tijdelijke contracten of externe uitbesteding is het soms toch mogelijk deze projecten te verwerven en tot voldoening uit te voeren. Daarmee worden én financiële risico's verkleind, én ervaring van de huidige medewerkers met nieuwe kennisgebieden vergroot, hetgeen de weerbaarheid voor de toekomst vergroot.

Concurrentie is een lastig punt. De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland is een kleine organisatie en kan niet op alle velden op experts terugvallen en de acquisitie ligt tot nu toe voornamelijk in handen van de directeur. Dat betekent dat soms grote druk wordt uitgeoefend met alle risico's van dien. Belangrijk is dat de NMH goed voor zichzelf blijft benoemen waarin ze uniek is en zich onderscheidt, en dat te communiceren met (potentiële) opdrachtgevers. Bovendien moet doorontwikkeld worden op de unique selling points.

Strategisch gezien is de relevantie van MNH in 2019 verder toegenomen. Financiële risico's zijn nog aanwezig, zeker wat betreft de liquiditeit, maar de acquisitie in 2019 heeft geleid tot een positief resultaat en ook de verwachtingen voor 2020 en 2021 zijn positief. De personele risico's (gevolgen van de werklast voor de continuïteit en kwaliteit) zijn in 2019 over het geheel gelijk gebleven t.o.v. 2018 door een variabele grootte van de werkorganisatie. Met name dient er aandacht te zijn voor het projectmanagement en de werkdruk bij de directeur.

Het totaalbeeld is dat MNH in 2019 bij een matig risiconiveau in staat is gebleken flexibel en adequaat te reageren en in 2020 dit vermogen weet te behouden en verbeteren.

1.5 Statutenwijziging

In 2019 is het voorstel tot wijziging van de statuten door de Algemene Ledenvergadering goedgekeurd.

Aanleiding van de wijzigingen was de handelingsnelheid en –bevoegdheid van directeur en bestuur te vergroten zodat deze past bij de huidige situatie waarin – vanuit de missie en visie – vooral projectmatig wordt gewerkt en snel en flexibel ingespeeld moet worden op ontwikkelingen in de omgeving.

Bovendien zijn enkele artikelen aangepast om ze in overeenstemming te brengen met de werkelijke situatie en zijn een aantal teksten logischer bij elkaar geplaatst.

In 2020 worden de statutenwijzigingen door de notaris vastgelegd.

2. De activiteiten van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland in 2019

2.1. Projecten

In 2019 communiceerde de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland over een groot aantal activiteiten. Het nieuwsoverzicht van onze website www.mnh.nl/nieuws geeft hiervan een volledig overzicht. Een flink aantal van deze activiteiten deed MNH in samenwerking met andere partners. Hieronder een greep uit de belangrijkste activiteiten en behaalde resultaten in 2019.

Natuurinclusieve landbouw

Kennis verspreiding

Onder de agrariërs is er inmiddels een toenemende vraag naar duurzame, natuurinclusieve verdienmodellen voor boeren. In 2019 diepten we met name het onderwerp 'verdienmodellen' voor agrariërs verder uit in een samenwerkingsproject met LTO Noord. Ook organiseerden we een masterclass natuurinclusieve landbouw samen met het Hollands Agrarisch Jongerencontact (HAJK). Tot slot staken we genoemde website in een nieuw jasje en doopten we deze om tot www.landbouwmetsnatuur.nl

Looptijd:

01-01-2019 / 31-12-2019

Partners:

LTO Noord, HAJK, Groen Kapitaal, Provincie Noord-Holland, Greenport Noord-Holland, Water Land & Dijken, ANV Hollands Noorden, Collectief Noord-Holland Zuid, ANV De Lieuw, Landbouwportaal, Clusius College, Agrifirm, NLG, FME, CAV Agrotheek, Proeftuin Agro-ecologie en technologie van de WUR in Lelystad, Clusius College, Noord-Hollandse boeren.

Doel:

Met de ambitie om natuurinclusieve landbouw in Noord-Holland verder te ontwikkelen zoeken we naar optimale inpassing en toepassing van biodiversiteit in het landbouw productieproces.

In 2019:

- ▶ Waren de gezamenlijke Natuur en Milieufederaties (waarvan MNH de trekker was) en een groep natuurinclusieve boeren actief aanwezig op de Grüne Woche in Berlijn, met o.a. een eigen stand.
- ▶ Organiseerden we voor het project 'Bouwen aan Verdienmodellen voor Natuurinclusieve Landbouw in Noord-Holland' samen met LTO Noord drie bijeenkomsten:
 - Excursie 'Een natuurinclusief verdienmodel in de melkveehouderij' met een bezoek aan drie melkveehouders in de Gooi en Vechtstreek.
 - Excursie naar Proeftuin agro-ecologie en technologie Lelystad: vertaalslag van proeftuin naar de praktijk.
 - Bijeenkomst Kansen en knelpunten kringloop en natuurinclusieve landbouw in samenwerking met CAV Agrotheek in Wieringermeer. Deze bijeenkomst, evenals de verder nog te organiseren bijeenkomsten, werd geannuleerd door LTO Noord als gevolg van onrust in de organisatie.

Van de bijeenkomsten en het afbreken van het project maakten we het volgende [reflectieverslag](#).

- ▶ Organiseerden we de succesvolle Masterclass 'Natuurinclusieve Landbouw' in samenwerking met het HAJK. Het verslag is [hier](#) terug te lezen
- ▶ Is de website www.natuurinclusief-landbouwininitiatief.nl in een geheel nieuwe jas gegoten en doopten we deze om tot www.landbouwmetnatuur.nl. De inhoud werd geactualiseerd. Stagiair Dana van Bentum breidde met name het aantal verhalen over initiatieven op het vlak van agroforestry uit.

Resultaten:

- ▶ Diverse nuttige ontmoetingen met handelsdelegaties, Minister Schouten en Tweede Kamerleden. We hebben veel gecommuniceerd via diverse (sociale) media; ook zijn twee filmpjes gemaakt en verspreid via verschillende communicatiekanalen.
- ▶ Meer bewustwording voor het belang van natuurinclusieve landbouw onder relevante stakeholders en boeren.
- ▶ Kennisuitwisseling over praktische natuurinclusieve maatregelen.
- ▶ Deelname van ruim 60 boeren aan bijeenkomsten.
- ▶ Samenwerking tussen LTO Noord en MNH, die helaas vroegtijdig werd afgebroken.

Proeftuin Agroforestry Noord-Holland

In het project 'Proeftuin voor agroforestry in Noord-Holland' wordt een integraal plan van aanpak ontwikkeld met praktische handvatten voor landbouwers en andere belanghebbenden om de inpassing van agroforestry op het landbouwbedrijf en in het Noord-Hollandse landschap te stimuleren. Door agroforestry in diverse vormen en op verschillende schaalniveaus toe te passen, kan een veerkrachtig en duurzaam landbouwsysteem ontwikkeld worden. Dit systeem minimaliseert productierisico's en heeft ecologische meerwaarde op het vlak van meer biodiversiteit. Bovendien draagt het zorg voor een gevarieerder landschap, efficiënter gebruik van nutriënten en water, verbeterde organische stofopbouw, minder gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen, verbeterde vastlegging van koolstof in bomen en bodem, en optimalisatie van ruimtegebruik. Het project wordt mogelijk gemaakt door Provincie Noord-Holland en het Europees Plattelandsfonds voor Plattelandsontwikkeling.

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Looptijd:

01-09-2018 / 30-11-2020

Partners:

Clusius College, Louis Bolk Instituut, Landscape Foodscape, vier (agrarische) ondernemers

Doel:

Ontwikkelen van een integraal plan van aanpak met praktische handvatten en stappenplan voor landbouwers en andere belanghebbenden om de inpassing van agroforestry op het landbouwbedrijf en in het Noord-Hollandse landschap te stimuleren.

In 2019:

- ▶ Organiseerden we drie kennisateliers om een inhoudelijke basis te leggen onder het project. Elk kennisatelier werd gecombineerd met een excursie aan een voorbeeldlocatie, te weten: Fruittuin van West (Amsterdam), Den Food Bosch (sint Michielsgestel) en Voedselbos Ketelbroek (Groesbeek).
- ▶ Organiseerden we vier ontwerpateliers, één op iedere proeftuinlocatie ('s HeerenLoo in Julianadorp; fam. Blom in Hauwert; fam. Koeman in Hem en Fruittuin van West in Amsterdam).
- ▶ Realiseerden we een eerste proeftuinlocatie. Dit werd gemarkeerd met een feestelijke plantdag op de locatie van de Fruittuin van West.
- ▶ Ontwikkelden we een speciale agroforestry pagina op de website <https://www.landbouwmetsnatuur.nl/agroforestry/>. Hierop presenteren we de in dit project opgebouwde kennisdossiers en voorbeeldinitiatieven in Noord-Holland en elders in het land.

Resultaten:

- ▶ Gemiddeld 17 deelnemers per kennisatelier.
- ▶ Aanzetten voor ontwerpen op de vier proeftuinlocaties.
- ▶ Feestelijke plantdag bij Fruittuin van West met 20 planters.
- ▶ Ontsluiting opgebouwde kennis op website.
- ▶ Publicatie in het vakblad voor de Economische Keten 'Ekoland': [Polyculturen in biologische fruitteelt](#).

Greenspots voor Biodiversiteit

In het project Greenspots staan initiatieven voor biodiversiteitsherstel centraal. We verzamelen ideeën van initiatiefnemers om hier concreet vorm aan te geven. Het is belangrijk dat er daarbij handelingsperspectief is voor mensen en dat we hierbij nieuwe doelgroepen kunnen betrekken. Aan de hand van een aantal pilots ontwikkelen we een handreiking met daarin wat een Greenspot is en hoe je een Greenspot kan ontwikkelen.

Looptijd:

01-06-2019 / 01-06-2021

Partners:

We voeren het project uit met IVN. Daarnaast werken we samen met alle samenwerkingspartners in het TBO.

Doel:

Doel van het project is om nieuwe plekken voor biodiversiteit te creëren in Noord-Holland (of bestaande plekken te verbeteren). Greenspots maken biodiversiteit en mogelijkheden tot herstel in de buurt concreet. Met de Greenspots willen we mensen inspireren en praktische handvatten bieden om zelf met biodiversiteitsherstel aan de slag te gaan.

In 2019:

- ▶ Keurde het TBO-D het projectplan goed en werkten we dit samen met IVN verder uit in een Plan van Aanpak.
- ▶ Inventariseerden we potentiële Greenspots en selecteerden we de eerste vijf pilotgebieden aan de hand van locatiebezoeken en gesprekken.

Resultaten:

- ▶ Goedgekeurd Plan van Aanpak inclusief begroting.
- ▶ De eerste vijf Greenspots geselecteerd.

Ruimte voor Transitie

Transitie van landbouw naar voedsel is een zaak van vernieuwers én van de gevestigde orde. In de ontmoeting tussen die twee ligt de ruimte voor transitie. Maar hoe breng je die in kaart? En hoe navigeer je die? In bijeenkomsten met boeren, beleidsmakers en milieuactivisten brengen we in kaart wat boeren ervan weerhoudt om te veranderen, en wie welke sleutels in handen heeft om bestaande obstakels weg te nemen en nieuwe kansen te bieden. Resultaat hiervan is handelingsperspectief richting transitie voor alle deelnemers.

Looptijd:

01-06-2019 / 31-01-2021

Partners:

MNH is partner in dit project dat getrokken wordt door de HAS in Den Bosch. Andere partners zijn: LTO Noord, ZLTO, NAJK, Rabobank, Flint, Achmea, Waarden van het Land, Ministerie van LNV en individuele boeren en hun ketenpartners.

Doel:

Komen tot handelingsperspectief voor alle partners in de landbouw en voedseltransitie.

In 2019:

- Werd de aanpak van het project uitgewerkt met alle partners samen.

Resultaten:

- Bijeenkomsten met boeren en ketenpartners in de startblokken (verder in 2020).

Luchtvaart/Schiphol

Het afgelopen jaar hebben wij ons weer ingezet om de luchtvaart binnen de milieu- en leefomgevingsgrenzen te krijgen. In 2019 stonden veel belangrijke beslissingen rondom de luchtvaart op de politieke agenda. De opening van Lelystad Airport, de uitbreiding van Schiphol en een nieuwe toekomstvisie voor luchtvaart van de overheid (Luchtvaartnota). Het luchtvaartdebat was, mede daardoor maar ook door de stikstofdiscussie, prominent in de media en aanwezig op de politieke agenda. Veel besluiten zijn echter uitgesteld. Ook omdat beter onderzoek vaak nodig bleek. De MNH is ervan overtuigd dat onze stem voor het milieu, omwonenden en een gedegen besluitvorming op basis van de juiste feiten en een transparante democratie, gehoord is.

Looptijd:

01-01-2019 / 31-12-2019

Partners:

Natuur & Milieu, Greenpeace

Doel:

De luchtvaart binnen de grenzen van milieu en leefomgeving te krijgen

In 2019:

- ▶ Werd een luchtvaartvisie gepubliceerd samen met Natuur&Milieu en Greenpeace. Deze is aangeboden aan de minister en andere politici.
- ▶ Hebben wij bewonersorganisaties ondersteund (logistiek, met kennis en strategisch).
- ▶ Hebben wij invloed proberen uit te oefenen op het proces van de Luchtvaartnota en de governance rondom Schiphol.
- ▶ De feiten rondom de luchtvaart te gepresenteerd via onze website www.eerlijkovervliegen.nl.
- ▶ Duidelijkheid gekregen in milieu- en gezondheidsaspecten van de luchtvaart (door middel van contact met experts en omwonenden).
- ▶ Milieu- en gezondheidsaspecten een sterkere stem gegeven in de media en in het politieke debat.
- ▶ Goede samenwerking met andere milieuorganisaties, met als resultaat een succesvolle gezamenlijke lobby en inhoudelijke afstemming.

Resultaten:

- ▶ Milieu en een gezonde leefomgeving worden serieuzer genomen in het debat rondom de toekomst van de luchtvaart.

Circulaire economie

In 2019 zette MNH zich in voor een meer circulaire economie in Noord-Holland. Hiervoor namen wij deel aan het landelijke expertteam Circulaire Economie van de Milieufederaties. Hierin werkten we samen met andere Natuur en Milieufederaties om onze positie op circulaire economie te versterken en waar mogelijk gezamenlijk projecten op te zetten.

Ook was MNH dit jaar betrokken bij de het project Sluit de Cirkel: waar de Natuur en Milieufederaties de cirkel voor organische stadsstromen proberen te sluiten samen met lokale initiatiefnemers. Dit jaar met heeft de NMH Stadshout Amsterdam ondersteund en zijn er concrete afspraken gemaakt met andere belanghebbenden, zodat het initiatief zich kan blijven ontwikkelen.

EMBRACED

Ons langlopende project EMBRACED heeft als doel de kringloop van wegwerpluiers zoveel mogelijk te sluiten. Dit is een Europees initiatief met vele partners. Onze rol is het maatschappelijk draagvlak onderzoeken en te vergroten. Onder andere om bij te dragen aan voldoende inzameling van luiers. In 2019 is onze analyse over het draagvlak en het mogelijkheden voor het vergroten hiervan afgerond. Ook zijn wij begin 2019 naar Italië geweest voor uitwisseling met de projectpartners. Vlakbij Venetië staat namelijk al een luierre recyclingfabriek en in Italië is al ervaring met de luierinzameling en het vergroten van draagvlak. Wij hebben in Italië o.a. gesproken met de Italiaanse ngo Legambiente en het afvalverwerkingsbedrijf Contarina.

Wij hebben gepeild welke partijen zich graag willen inzetten om de inzameling van luiers en incontinentiemateriaal tot een succes te maken. En welke partijen interesse hebben in de afname van de gerecyclede producten. Hiervoor hebben wij contact gelegd met kinderdagverblijven, zorginstellingen en mogelijke afnemers van de producten. In 2020 wordt het project vervolgd en niet veel later zal de meest duurzame luierre recyclingfabriek van Nederland een feit zijn.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2020

Doel:

De kringlopen van grondstoffen te sluiten en de milieudruk te verminderen

In 2019:

- ▶ Interviews met zorginstellingen, kinderdagverblijven en overheden rondom bereidheid tot luierinzameling.
- ▶ Literatuuronderzoek naar impact luierrecycling.
- ▶ Mediaonderzoek naar maatschappelijke acceptatie luierinzameling.
- ▶ Nauwe samenwerking met nationale en Europese projectpartners.

Resultaten:

- ▶ Projectpartners hebben onze input gebruikt voor vervolgstappen in het project.

Nacht van de Nacht

Met de Nacht van de Nacht vieren we het belang van een donkere nacht voor natuur en mens. Dat doen we ieder jaar op de laatste zaterdag van oktober. In 2019 vond de 15^e editie plaats. Jaarlijks bezoeken duizenden mensen in Noord-Holland de nachtactiviteiten door polder, bos en duin. De opening van de Nacht van de Nacht werd dit jaar gehouden in ARTIS. In samenwerking met hen is een groot evenement georganiseerd in het Planetarium waar de sterrenhemel zonder lichtvervuiling werd bekeken. Daarnaast brachten diverse sprekers de invloed van lichthinder op mens en dier onder de aandacht.

Looptijd:

26-10-2019

Partners:

Gemeenten, lokale initiatieven en bedrijven in Noord-Holland

Doel:

Informereren van publiek en lokale organisaties over een duurzamere aanpak van lichtoverlast

In 2019:

- ▶ Oproep tot deelname aan de Nacht van de Nacht uitgezet bij natuur-, milieu- en andere organisaties. Ook gemeenten en bedrijven in Noord-Holland zijn benaderd om aandacht te schenken en deel te nemen aan dit evenement. Gestimuleerd om activiteiten te organiseren en te communiceren via www.nachtvandenacht.nl en hun eigen platformen.
- ▶ Adviezen uitgebracht om zo duurzaam mogelijk te verlichten.
- ▶ Gemeenten en bedrijven gevraagd verlichting uit te schakelen tijdens Nacht van de Nacht.
- ▶ Tijdens het evenement in ARTIS bewustwording gecreëerd door de consequenties van lichthinder bij dieren en mens in beeld te brengen.

Resultaten

- ▶ Meer bewustwording voor het belang van lichthinder.
- ▶ 59 activiteiten, verspreid over de provincie, bij diverse organisaties.
- ▶ Ruim 7.500 deelnemers aan de activiteiten.
- ▶ Veel publiciteit via de lokale media en vooral ook de landelijke (Koffietijd, RTL en reclamespotjes).
- ▶ Ruim 300 bezoekers bij openingsavond in ARTIS. De samenwerking met ARTIS wordt volgend jaar voortgezet.

Participatiecoalitie

Vanuit het Klimaatakkoord is een landelijke doelstelling opgesteld voor de opwek van duurzame energie: die moet naar minimaal 35 TWh in 2030. Nederland is verdeeld in 30 regio's, die gezamenlijk aan deze doelstelling moeten voldoen. Elke regio stelt een Regionale Energie Strategie (RES) op waarin plannen staan voor de opwek van zonne- en windenergie op land.

Om maatschappelijk gedragen besluiten te kunnen nemen in deze regio's is een zorgvuldig participatieproces essentieel. Om gemeentes en de regio's te ondersteunen bij het opstellen van een maatschappelijk gedragen RES, is op landelijk niveau de participatiecoalitie samengekomen. Deze bestaat uit de 12 Natuur- en Milieufederaties, Energie Samen, Hier Klimaatbureau, LSA Bewoners en Buurkracht.

De landelijke participatiecoalitie wordt op provinciaal niveau ingevuld door organisaties uit de regio. In Noord-Holland wordt de participatiecoalitie gevormd door VEI-NH en MNH. Deze organisaties nemen samen het voortouw om in samenwerking met andere organisaties coalities te vormen in de RES regio's Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid.

In Noord-Holland Noord hebben we een uitgebreidere coalitie opgezet met de VEINH en MNH als basis, aangevuld met Economisch (koepel bedrijven) met de bedoeling deze coalitie nog verder uit te breiden naar onder meer onderwijs, woningbouwcorporaties en LTO Noord.

Looptijd:

01-09-2019 / 31-12-2019

Partners:

Vereniging Energie coöperaties en -initiatieven Noord-Holland (VEI-NH), stuurgroep RES XL, VEI-NH, Economisch Forum, ROC's, Woningcorporaties, LTO Noord

Doel:

De participatiecoalitie heeft 3 kerndoelen:

- ▶ Een ambitieus bod in de Noord-Hollandse energieregio's.
- ▶ Een bijdrage leveren aan participatieve planvorming, besluitvorming en uitvoering in de RES.
- ▶ Een zorgvuldige inpassing van duurzame energie in het landschap, met aandacht voor natuur en landschapswaarden.
- ▶ Invulling geven aan 50% eigendom in de lokale omgeving.
- ▶ Middels een aantal filmpjes van stakeholders die al bezig zijn met initiatieven voor de energietransitie laten vertellen wat ze willen en wat ze nodig hebben. Met twee boodschappen, gericht op de achterban: 'dit kun jij ook', en gericht op bestuurders: 'wij zijn allemaal nodig en dit hebben wij nodig van u'. Dit zijn filmpjes die in het proces van de RES behulpzaam kunnen zijn.
- ▶ Coalitievorming van maatschappelijke partijen en initiatiefnemers energie initiatieven (van onderop) gericht op:
 - Input voor de Uitvoeringsagenda van de regionale energietransitie (bijvoorbeeld door middel van het sluiten van energie-deals)
 - Het afgeven van positieve geluiden in het RES proces, vanuit het idee dat initiatieven van onderop belangrijk zijn om de energietransitie te doen slagen

In 2019:

- ▶ Vormden we samen met VEI-NH een provinciale coalitie, met gezamenlijke doelen.
- ▶ Formuleerden we als coalitie een plan met een pakket aan voorstellen voor verschillende projecten.
- ▶ Gaven we input bij expertsessies over natuur en landschap, georganiseerd door het RES consortium.
- ▶ Bezochten we verschillende regionale RES ateliers in beide RES regio's.
- ▶ Zaten we in beide RES regio's in de stuurgroep XL.
- ▶ Organiseerden we een bijeenkomst waar door de TBO's een aanzet voor een visie is gedaan.
- ▶ Gaven we een presentatie over energie en landschap bij de drukbezochte RES landschapsdag.
- ▶ Troffen we voorbereidingen en nodigden we onze achterban uit voor twee regionale bijeenkomsten in 2020.
- ▶ Startten we het initiatief voor de Coalitie Duurzame Energie NHN, startend vanuit VEINH en MNH breidden we de coalitie van bottom-up initiatieven verder uit naar Economisch Forum, met de bedoeling nog meer partijen aan te haken.
- ▶ Maakten we een landingspagina en verspreidden we het eerste filmpje.

Resultaten

- ▶ Samenwerking met VEI-NH als provinciale coalitie is opgestart.
- ▶ Een document met gezamenlijke doelstellingen en voorstellen voor projecten en activiteiten van de participatiecoalitie.
- ▶ Een eerste versie van de TBO visie op de RES, inclusief een concept van de kaarten.
- ▶ Positionering als stakeholder en gesprekspartner binnen het RES proces.
- ▶ Inbreng van onze doelen en visie in regionale ateliers .
- ▶ Vertegenwoordiging van de achterban in het RES proces.
- ▶ Opdracht gekregen de Coalitie Duurzame Energie NHN op te starten vanuit de RES NHN en vanuit die coalitie vijf filmpjes van lokale initiatieven te maken.
- ▶ Verspreiding van het filmpje via onze achterbannen.
- ▶ Landingspagina: <https://coalitieduurzameenergienh.nl/>

Deltaplan voor biodiversiteit

Het Deltaplan voor biodiversiteit is een brede maatschappelijke beweging waarmee we het biodiversiteitsverlies willen ombuigen naar herstel. Zo werken we samen aan een rijker Nederland waar de biodiversiteit weer floreert.

De rijkdom aan dieren en planten in ons land neemt in hoog tempo af. Inspanningen voor biodiversiteitsherstel zijn daarom van groot belang.

Looptijd:

01-01-2019 / 31-12-2019

Partners:

50 betrokken groene organisaties, kennisinstituten, landbouwwertegenwoordigers en bedrijven

Doel:

Kern van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is dat grondgebruikers, zoals natuurbeheerders, boeren, overheden en particulieren, gestimuleerd en gewaardeerd worden voor hun prestaties die bijdragen aan herstel van biodiversiteit.

In 2019:

- ▶ Werd de kwartiermakers fase afgerond en is er een formele governance structuur opgezet waarin wij nu partner zijn.
- ▶ Breidde het aantal partners zich uit van 20 naar 50.

Resultaten

- ▶ De handen ineengeslagen om samen te werken aan een concrete aanpak.
- ▶ 50 formele partners, waaronder de Natuur en Milieufederaties.

TBO-secretariaat

Volgens afspraken in de samenwerkingsovereenkomst is door MNH invulling gegeven aan het secretariaat van het Terreinbeheerdersoverleg Noord-Holland (TBO).

Looptijd:

01-01-2019 / 31-12-2019

Partners:

Organisaties die samenwerken in het TBO zijn: Amsterdamse Bos, Goois Natuurreservaat, IVN, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland, PWN, Recreatie Noord-Holland, Recreatieschap West-Friesland, Recreatie Midden Nederland, Staatsbosbeheer en Waternet.

In 2019:

- ▶ Opstellen jaaragenda/agenda's en voorbereiden bijeenkomsten in samenwerking met de voorzitter.
- ▶ Uitzetten en verzamelen van relevante vergaderstukken.
- ▶ Verspreiding van materialen, mededelingen en relevante uitnodigingen.
- ▶ Notuleren van de vergaderingen.
- ▶ Uitvoeren en bewaking voortgang van acties naar aanleiding van TBO-bijeenkomsten.
- ▶ In overleg met TBO-voorzitter (in 2019 is dat Petra Schut van IVN), bewaken agendering drie communicatiemomenten (nieuwjaarsreceptie, dialoogdag, statenexcursie/werkconferentie).
- ▶ Contact met geborgde zetels natuur in de waterschappen.
- ▶ Aanvullend zijn de volgende activiteiten uitgevoerd door MNH op verzoek van het TBO:
 - Verkiezingsdebat.
 - Kennismaking met nieuw aangetreden Provinciale Staten commissie leden op 1 juli.

Resultaten

- ▶ Zes onderlinge overleggen voorbereid en genotuleerd, waarvan drie op directieniveau.
- ▶ Ongeveer 100 personen uit het gezamenlijke netwerk waren aanwezig bij de nieuwjaarsreceptie. In 2019 stond daarbij 'Natuur in en rond de Stad' centraal. De Knoop in de Zakdoek is uitgereikt aan de wethouder van Diemen.
- ▶ Werkbezoek voor statenleden gehouden in Twiske en Ilperveld rond het thema Amsterdam Wetlands. Bijna alle Statenfracties waren aanwezig.
- ▶ Met de geborgden voor natuur in de waterschapsbesturen is een kennismakingsbijeenkomst geweest.
- ▶ Thema bijeenkomsten over de Regionale Energie strategieën, en de veranderingen in de Omgevingswetgevingen.
- ▶ Geslaagd verkiezingsdebat met ca 100 aanwezigen.
- ▶ Geslaagde kennismakingsbijeenkomst in Nationaal Park Zuid Kennemerland met de nieuwe statenleden. Vrijwel alle fracties waren hier aanwezig.
- ▶ Publicatie van de infographic over natuurbeheer in Noord-Holland (doelgroep: statenleden).

Samenwerking met Natuurmonumenten

Na het wegvallen van de boekjaarsubsidie van de Provincie Noord-Holland in 2015 is de MNH veel meer een maatschappelijke onderneming geworden die projectmatig werkt. Vrije financiële middelen om te lobbyen of meer activistisch te werk te gaan zijn schaars – zeker ook vanwege de transitie die in 2017 is doorgemaakt. Voor het échte NGO werk van de MNH is de bijdrage van Natuurmonumenten derhalve essentieel en wordt als zodanig ingezet.

Looptijd

1-1-2019 / 31-12-2019

Partners:

Natuurmonumenten

Doel:

Elkaar versterken in onze werkzaamheden

In 2019

Voerden we vooraf afgesproken werkzaamheden samen uit.

Resultaten:

- ▶ Inhoudelijke (juridische) vragen van Natuurmonumenten beantwoord
- ▶ Voorstel om de informatiestructuur voor lokale planologie te versterken en daarmee in te spelen op de komst van de Omgevingswet. Dit voorstel is besproken in het TBO-D.
- ▶ Juridische ondersteuning op de onderwerpen Alkmaarderhout, Nieuwkoopse Plassen, effecten van luchtvaart op natuurgebieden, stikstofeffecten van luchtvaart op natuurgebieden.
- ▶ Lobby gericht op collegevorming provincie Noord-Holland.
- ▶ Actieplan stikstof opgesteld en aangeboden aan GS en PS en publiciteit hieromheen gerealiseerd.

A8/A9: juridische ondersteuning Groene Combinatie

De provincie Noord-Holland is al langer bezig met de voorbereiding van een doorsteek van de A8 naar de A9 bij Krommenie, dwars door landschappelijk beschermd gebied (de Stelling van Amsterdam). De Groene Combinatie (GC), een samenwerkingsverband van Landschap Noord-Holland, Vereniging Oer-IJ, lokale bewonersorganisaties, de milieufederatie en LTO-Noord trekt samen op om de aantasting van het landschap tegen te houden, door middel van lobby, publiciteit, het inbrengen van alternatieven en zichtbaar maken van de plannen voor Statenleden en de omgeving. De inbreng van de milieufederatie richt zich met name op de juridische expertise.

Looptijd:

01-01-2019 / 31-12-2019

Partners:

11 partijen en bewonersorganisaties

Doel:

Integrale gebiedsoplossing, die het open landschap met alle kwaliteiten respecteert, waarbij ook de verkeers- en leefbaarheidsproblematiek wordt opgelost

In 2019:

Bijeenkomsten van de Groene Combinatie bijgewoond, brieven van de GC mede ondertekend, juridische vragen van de GC-deelnemers beantwoord.

Resultaten:

In het nieuwe coalitieakkoord van Noord-Holland is er een sterker accent gekomen op het maken van een goed landschapsplan, maar de bedreiging is nog niet afgewend en de GC blijft actief.

Juridische ondersteuning

Onze juridische afdeling maakt mensen wegwijs in het doolhof van regels en procedures. We adviseren hoe je een bezwaar, beroepschrift of handhavingsverzoek opstelt. Ook helpen we om ambtenaren of bestuurders te benaderen of publiciteit te zoeken. Juridische procedures zijn een middel om onze doelen te bereiken, geen doel op zich.

Looptijd:

01-01-2019 / 31-12-2019

Partners:

Lid organisaties, Natuur en milieu organisaties in Noord-Holland, actieve burgers, collega's van andere natuur- en milieufederaties

Doel:

Leden en actieve burgers/organisaties bewerktuigen om resultaten te behalen voor milieu, natuur- en landschapsbescherming. In prioritaire gevallen zelf een procedure (mede) instellen.

In 2019:

- ▶ In september is er een cursus Omgevingsrecht gegeven voor leden en belangstellenden, met een opkomst van ca. 25 personen. Er waren veel vragen, en de belangstelling is gepeild om nieuwe bekendmakingen in de eigen regio structureel te volgen, en daar op te reageren ("omgevingswachters"). De besluitvorming of een stelsel van omgevingswachters in samenwerking met TBO's zal worden opgezet, wordt in 2020 afgerond.
- ▶ 2021 wordt het jaar dat de Omgevingswet in werking zal treden. De provincie moet daaraan de eigen Omgevingsverordening aanpassen, in principe beleidsneutraal, en daarop hebben de milieufederatie en de TBO's gereageerd. Vanuit het project is deze reactie m.n. juridisch vorm gegeven, waarbij het accent lag op inperken van de maatwerk- en experimentenbepalingen, goede kernkwaliteiten in Bijzondere Provinciale Landschappen (BPL), het niet verder versoepelen van bouwmogelijkheden rond Schiphol, en handhaven van beschermende bepalingen in de faunaregelgeving.

Resultaten:

- ▶ In totaal zijn aan 24 lid organisaties, leden of collega organisaties minimaal eenmalig adviezen gegeven, over de mail en/of telefonisch, over het optreden in juridische procedures. Een aantal gevallen hebben intensieve aandacht gekregen, zoals de natuurvergunningen voor de Formule 1 Zandvoort (waar de milieufederatie ook zelf is ingestapt) de verhuizing van hockeyvelden naar een natuurgebied in Westzaan, een handhavingsverzoek vanwege de stikstofeffecten van de HOV bij Hilversum en de vestiging van een bierbrouwerij vlakbij de Waddenkust van Texel.

Omgevingswet

Looptijd:

01-01-2019 / 31-12-2019

Partners:

De Natuur en Milieufederaties

Doel:

De besluitvorming omtrent de Omgevingswet, en de uitvoerings- en invoeringsregelgeving, in duurzame richting beïnvloeden. Coördineren van de inbreng van de 12 milieufederaties daarvoor. Collega's bij de federaties informeren en scholen over concrete ontwikkelingen m.b.t. de Omgevingswet.

In 2019:

- ▶ Namens de gezamenlijke milieufederaties draait MNH mee in de samenwerking van de Groene 11 om het voortgaande wetgevingstraject te beïnvloeden.
- ▶ Voor energiemedewerkers is een presentatie "Energietransitie en Omgevingswet" gehouden. Voorbereidingen zijn getroffen voor een scholing "Omgevingswet" voor leden en andere milieufederaties.

Resultaten:

- ▶ In de Tweede Kamer behandeling van de Invoeringswet zijn uiteindelijk goede amendementen aangenomen over burgerparticipatie en behoud van invloed van gemeenteraden op afwijkingen van omgevingsplannen (de opvolger van bestemmingsplannen). Het Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat heeft uiteindelijk er aan meegewerkt om de vergunningplicht voor toetsing van bouwplannen aan het omgevingsplan in de zgn. bruidsschat te laten, waarvoor de Groene 11 zich op ons aandringen sterk had gemaakt.

Goodfoodclub

Er zijn tal van initiatieven tegen voedselverspilling en we kopen vaker lokale en seizoensgebonden groenten. Om deze duurzame initiatieven te bundelen en lokale aanbieders en boeren de gelegenheid te geven elkaar te kunnen ontmoeten en te inspireren is de GoodFoodClub.nu gelanceerd. Dit initiatief is ontstaan vanuit De Natuur en Milieufederaties. MNH heeft inbreng gegeven door lokale aanbieders en initiatieven uit Noord-Holland op de kaart te zetten en zichtbaar te maken op dit platform.

Looptijd:

Vanaf 01-06-2019 / lopend

Partners:

Lokale initiatieven en duurzame boeren in Noord-Holland

Doel:

Informeren van publiek en lokale boeren en duurzame initiatieven zichtbaar te maken. Het aandeel duurzaam en lokaal voedsel vergroten en iedereen ondersteunen die zich hiervoor inzet.

In 2019:

- ▶ Bekendmaking van de lancering van de GoodFoodClub bij lokale boeren, natuurorganisaties en onze directe achterban. Gestimuleerd om een bezoek te brengen en input te leveren voor aanvulling initiatieven.

Resultaten

- ▶ Ruim 200 landelijke initiatieven waarvan 15 in Noord-Holland

Communicatie

Communicatie is voor MNH van groot belang om haar netwerk te bereiken én effectief invloed uit te oefenen op de ontwikkelingen met betrekking tot natuur, milieu en duurzaamheid in onze provincie. In onze projecten is communicatie een vast element en een onderdeel van de deelbegrotingen. Belangrijke media die we naast onze website inzetten zijn: nieuwsbrieven, gerichte ledenberichten, facebook en twitter. Een compleet overzicht van alle uitingen en persberichten staat vermeld op www.mnh.nl. Hieronder staat een greep uit onze belangrijkste communicatie-activiteiten gerelateerd aan onze projecten.

Belangrijke activiteiten waarin MNH in 2019 een trekkersrol vervulde op communicatiegebied waren:

Duurzame landbouw

- ▶ Eerste resultaten van het project 'Proeftuin Agroforestry'. Tijdens een plantdag - met hulp van een groep vrijwilligers – bij de Fruittuin van West zijn combinaties van diverse fruitsoorten samen met wilgen en populieren geplant met als doel de biodiversiteit te vergroten en de ziektedruk in de fruitteelt te verlagen.
- ▶ De coördinatie en organisatie van bijeenkomsten en kenniscafé's – waarvan sommige samen met LTO Noord - met als doel om natuurinclusieve landbouw en agroforestry verder te stimuleren en kennis over dit onderwerp te verspreiden. Kennisverspreiding gebeurt ook via www.landbouwmetsnatuur.nl
- ▶ Deelname aan de Grüne Woche. Op deze internationale landbouwbeurs presenteerden natuurinclusieve boeren hun duurzamere producten aan de Duitse consument. Het doel was om de exportmarkt voor natuurinclusieve landbouwproducten te verkennen en te vergroten.
- ▶ De uitgave van het tulpenkookboek 'Eet smakelijke Tulp'. Middels deze campagne hebben we de biologische bollen onder de aandacht gebracht. Met als extra doel de biologische teelt verder te stimuleren.
- ▶ Eind 2019 is een start gemaakt met de opzet van de vernieuwing van de website www.landbouwmetsnatuur.nl. Er is een nieuwe huisstijl doorgevoerd dat overeenstemt met onze overkoepelende identiteit. De site is gebruiksvriendelijker, overzichtelijker en sluit beter aan bij het doel van de website: ondersteunen en adviseren van boeren, burgers, bedrijven en initiatieven die zich inzetten voor biodiversiteit in hun eigen omgeving. In 2020 wordt de inhoud verder uitgebreid met meer natuurinclusieve maatregelen en landelijke initiatieven van boeren die deze vorm van landbouw toepassen. Bij dit project zijn 12 milieufederaties betrokken, MNH heeft hier een trekkersrol.

Luchtvaart

- ▶ De campagne Eerlijk over Vliegen, diverse luchtvaartbijeenkomsten en het doelgericht benaderen van de 'luchtvaartpers'. De bijeenkomsten vonden op zowel regionaal als landelijk niveau plaats.
- ▶ De website www.eerlijkovervliegen.nl onder de aandacht brengen bij politiek, bewonersorganisaties en andere geïnteresseerden in luchtvaart. Deze site is een belangrijk medium op het gebied van luchtvaart en wordt veel geraadpleegd. Eerlijk over vliegen laat de feiten zien over het vliegen; geen valse claims, eerlijke metingen en heldere analyses van uitspraken die door de luchtvaartsector en politiek worden gedaan.

Duurzame energie

- ▶ Om de energietransitie in Noord-Holland Noord succesvol te laten slagen hebben we samen met de Vereniging Energiecoöperaties en – initiatieven N-H en de Westfriese bedrijvengroep een provinciale participatiecoalitie opgestart. Het doel van deze coalitie is om te werken naar een groeiend aantal bottom-up energie-initiatieven en daarmee een geslaagde energietransitie te realiseren.

Mooi en Gezond Noord-Holland

- ▶ Organisatie van de 15^e Nacht van de Nacht. In Noord-Holland vond de opening plaats in ARTIS met een sterrenvoorstelling in het Planetarium. Met Nacht van de Nacht wordt bewustwording gecreëerd door consequenties van lichthinder bij dieren en mens in beeld te brengen.
- ▶ Onze adviezen en standpunten over de uitbreiding en de ontwikkelingen bij de Formule1 in Zandvoort. Door verschillende media zijn wij genoemd en/of in beeld gebracht.
- ▶ Het onder de aandacht brengen van ons jubileumjaar. In 2019 bestond MNH 50 jaar en dit vierden we met een jubileumsymposium waar we stil stonden bij successen uit het verleden en vooruit keken naar de toekomst. Diverse sprekers namen deze dag het woord. Centraal stond de vraag hoe MNH zich de komende vijftig jaar moet profileren; *'Protesteren of Participeren'*?

Social media

De website www.mnh.nl, www.natuurinclusief-landbouwininitiatief.nl, de campagnesite www.eerlijkovervliegen.nl zijn actieve platforms voor onszelf en betrokken bedrijven, gemeenten, beleidsmakers en inwoners van Noord-Holland. Onze social media: facebook (ca.275 volgers), twitter @milieufederaties (ca. 1.000 volgers) zetten we in om onze achterban snel te voorzien van inhoudelijke en gerichte informatie die bijdragen aan het behalen van onze doelstelling.

Resultaten/cijfers

Nieuwsbrief

- ▶ Onze algemene nieuwsbrief is naar ruim 1.800 (een stijging van ruim 100 t.o.v. vorig jaar) ontvangers verstuurd. Deze is 10 keer uitgebracht met belangrijke informatie over onze lopende projecten.
- ▶ De Luchtvaartniewsbrief met alle laatste nieuws op het gebied van luchtvaart is in 2019 zes keer verspreid. 275 personen zich hiervoor aangemeld.
- ▶ Ons ledenbericht met daarin verslagen van de ledenvergadering is twee keer verspreid en verstuurd naar 98 aangesloten organisaties.

Website

- ▶ Onze website heeft 24.000 bezoekers getrokken, dat is vergelijkbaar met het aantal in 2018.
- ▶ De campagnesite www.eerlijkovervliegen.nl heeft 11.000 bezoekers geteld. Dit zijn bijna drie keer zoveel bezoekers dan in 2018.
- ▶ De websites van Nacht van de Nacht, GoodfoodClub en Natuurinclusief-landbouwininitiatief.nl (trekkersrol) zijn initiatieven van de landelijke natuur en milieufederaties. Hierin leveren we belangrijke input om de betreffende projecten te doen slagen.

Overige communicatie

- ▶ We hebben 26 persberichten gerelateerd aan onze projecten verstuurd. Met name luchtvaart, natuurinclusieve landbouw, Formule1 en duurzame energie (participatiecoalitie RES) is veel onder de aandacht gebracht.
- ▶ Ons twitteraccount kende per maand gemiddeld 5.000 tweetweergaven en 300 bezoekers aan het profiel. In totaal hebben we 980 volgers.
- ▶ Ons facebook account wordt door circa 275 gevolgd. In 2019 hebben we 28 berichten gedeeld. Gemiddeld zijn onze berichten door 127 mensen bekeken. Uitschieter was het digitale verslag van onze deelname aan de Grüne Woche in Duitsland. Deze heeft 872 mensen bereikt
- ▶ We zijn 68 keer online in het nieuws geweest.
- ▶ In totaal zijn wij 115 keer in de media genoemd of hebben we een interview gegeven aan de pers.
- ▶ Ons jubileum werd bezocht door ruim 100 belangstellenden. Naderhand hebben we veel enthousiaste reacties mogen ontvangen.
- ▶ In 2019 zijn het jaarverslag en de jaarrekening gepubliceerd op onze website. Deze documenten zijn in te zien via de website van Natuur en Milieufederatie Noord-Holland: www.mnh.nl

2.2 Activiteiten van het bestuur en stafbureau

Het bestuur heeft tijdens haar vergaderingen het financieel jaarverslag 2018 vastgesteld en financiële kwartaalrapportages over 2019 besproken. Op elke bestuursvergadering werd een geactualiseerd acquisitieoverzicht en liquiditeitsplanning voor het lopende jaar besproken. Hiermee werd goed zicht gehouden op de financiële situatie van de Milieufederatie. Tijdens de vergaderingen heeft de directeur daar waar zinvol gerapporteerd over de voortgang van acquisitie en uitvoering van projecten. Hiermee vond een doorlopende evaluatie van de uitvoering van het werk plaats. In september 2019 is het jaarverslag 2018 in het bestuur besproken. In november 2019 de begroting 2020.

De Milieufederatie Noord-Holland werft fondsen, voornamelijk voor uitvoering door de eigen organisatie van activiteiten voor haar doelstellingen. Het bestuur heeft geconstateerd dat deze uitvoering plaatsvindt met een hoog niveau van kennis en doelmatigheid. De terugmelding door doelgroepen, partners in samenwerking en subsidieverleners is hierover over het algemeen positief.

De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland heeft van het Centraal Bureau Fondsenwerving een Keurmerk voor kansspelgunstige organisatie toegekend gekregen.

2.3 Toekomstparagraaf

Bestuur en directeur zijn van mening dat de komende twee tot drie jaar cruciaal zijn voor de toekomst van de organisatie. De missie is kristalhelder. Het gewenste profiel met accenten op luchtvaart, landbouw, energietransitie en circulaire economie is ook duidelijk. Maar, zoals ook uit de risicoanalyse blijkt, de financiële positie is niet stabiel genoeg en daarmee kan de werkorganisatie niet adequaat genoeg worden ingericht. Over twee tot drie jaar zou dat volgens bestuur en directeur wel zo moeten zijn om een speler van betekenis te kunnen zijn. Als geen stabiele langere-termijnfinanciering bereikt kan worden, moet de kernorganisatie klein blijven en gebruikt gemaakt blijven worden van steeds wisselende tijdelijke krachten, zodat geen stabiliteit in kennis, ervaring en werkprocessen bereikt kan worden. Dat zou er uiteindelijk toe kunnen leiden dat gekozen moet worden voor een kleinere werkorganisatie die zich minder richt op verwerving van projecten. Maar daarmee ligt verdere uitholling voor de hand.

Bestuur en directie zijn echter niet somber over de toekomst. De afgelopen drie jaar is gebleken dat, mede door de bezielende leiding van de nieuwe directeur, vele nieuwe wegen zijn ingeslagen en een groot aantal projecten zijn verworven, van klein tot groot. Met een duidelijk profiel voor ogen moet het mogelijk zijn dit te laten beklijven in meer grotere projecten met afzienbare lange-termijnfinanciering zodat een stabiele werkorganisatie met de juiste kennis en ervaring opgebouwd en behouden kan worden. Ook de relatie met de provincie speelt hierin een belangrijke rol.

Hoofdpunten meerjarenbeleidsplan

In 2018 is het meerjarenplan 2019-2025 vastgesteld. Dit meerjarenbeleidsplan vormt de basis voor de jaarwerkplannen. We richten ons de komende jaren op de onderstaande vier programma's.

MNH werkt met prioriteit aan:

- 1. Natuurinclusieve landbouw**
- 2. Gezonde leefomgeving rondom Schiphol**
- 3. Natuur & landschap**
- 4. Het ondersteunen van de energieke samenleving**

De ambities hebben we per thema als volgt geconcretiseerd:

1. Natuurinclusieve landbouw

Doelstelling: In 2030 is alle grondgebonden landbouw in Noord-Holland natuur inclusief. Dit komt overeen met de recent door de provincie vastgestelde doelstelling.

Activiteiten: Om Natuurinclusieve Landbouw (NIL) op grote schaal te implementeren is het belangrijk dat we kennis delen, samenwerken en boeren en burgers meer met elkaar in contact brengen. Daarnaast geven we boeren handvatten om te experimenteren met NIL en de resultaten te monitoren, te delen en te presenteren.

2. Gezonde leefomgeving rondom Schiphol

Doelstelling: De luchtvaart op Schiphol (en rest Nederland) voldoet aan randvoorwaarden voor klimaat, gezondheid en een prettige leefomgeving.

Activiteiten: Als MNH maken wij inzichtelijker hoe de uitkomsten van onderzoeken, afkomstig van de luchtvaart of politiek, tot stand komen. We analyseren de onderzoeksmethoden en plaatsen de uitkomsten in een breder perspectief. We leggen uitspraken van de politiek en media onder een vergrootglas. Met als doel de maatschappij en de politiek met behulp van discussies in beweging te krijgen en zo te komen tot een gezondere en klimaatvriendelijke luchtvaart. Wij richten ons vooral op de volgende belangrijke aspecten die betrekking hebben op vliegverkeer: fijnstof, innovatie, Milieueffectrapportage (MER), geluidshinder, vliegalternatieven en klimaat.

Ook verbinden, versterken en ondersteunen wij overheden, luchtvaartsector, natuurorganisaties, geïnteresseerden en bewonersorganisaties uit heel Nederland die de ongewenste effecten van luchtvaart willen verminderen.

3. Natuur & landschap

Doelstelling 2025:

- Er is breed draagvlak voor natuur bij politici, inwoners en vooral ondernemers. De natuur wordt vormgegeven in een robuuste structuur met verbindingen.
- Landschapsbescherming en ontwikkeling wordt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen als vertrekpunt genomen. Behoud en versterking van landschappelijke kwaliteit wordt alom belangrijk gevonden als vestigingsfactor, voor een prettige woon- werk- en leefomgeving, en als drager van biodiversiteit.
- Natuurbeheer is niet langer 'exclusief' van terreinbeheerders en landgoedeigenaren maar wordt ook uitgevoerd door (natuur)boeren en groepen inwoners. Het beheer vindt plaats op basis van goede afspraken over te behalen natuurdoelen.
- Bewoners in en rondom stedelijk gebied nemen zelf het initiatief om groen te beheren of te ontwikkelen.
- De balans tussen economie en ecologie is hersteld.

4. Ondersteunen van de energieke samenleving

Doelstelling 2025:

- De helft van de bij Natuur en Milieufederatie Noord-Holland aangesloten groepen zijn open, flexibele netwerkorganisaties, die in nieuwe netwerken met betrokken inwoners initiatieven starten. Zij zoeken (op thema) naar (eventueel tijdelijke) medestanders buiten hun eigen organisatie en doen waar nodig een beroep op gemeente en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland voor ondersteuning.
- Bij een derde van onze projecten betrekken we de lokale groepen of vrijwilligers en proberen ook voor hen financiering te regelen of via gesloten beurs hun organisatie te versterken.
- We nemen niet geïsoleerd het initiatief, maar zoeken altijd de publiek-private samenwerking. Wij zijn in staat om groene ideeën van inwoners boven water te krijgen en/of te stimuleren en hieromheen een netwerk te bouwen.
- In 2025 staat een kwart van de gemeenten in Noord-Holland open voor groene en duurzame initiatieven en ideeën van haar inwoners en zijn bereid deze te ondersteunen. Door goede voorbeelden en successen dragen we bij aan een meer open houding van gemeenten in Noord-Holland.

2.4 Begroting 2020

MNH	2020 begroot	2019 begroot	2019 realisatie
INKOMSTEN			
Fonds Prov Milieufederaties	164.185	123.000	209.749
Subsidies Provincie NH	-	76.000	-
Acquisitie andere fondsen	434.332	178.000	278.500
Opdrachten	39.000	90.000	95.853
Diversen	34.780	2.000	3.265
TOTAAL INKOMSTEN	672.297	469.000	587.367
UITGAVEN			
UITVOERINGSKOSTEN			
Personeelskosten			
Salarissen	385.000	275.000	276.463
Ziekteverzuim verzekering	6.000	4.000	9.279
Deskundigheidsbevordering	4.000	3.000	631
Ingehuurd personeel	50.000	35.000	5.690
Overig	5.000	4.000	1.643
<i>subtotaal</i>	450.000	321.000	293.706
Huisvestingskosten			
Huur en schoonmaak	14.000	14.000	11.616
Onderhuur	2.000-	2.000-	2.220-
Belastingen en verzekeringen	2.500	2.500	685
Energie	3.500	3.500	1.600
Kleine inventaris			116
Beveiligingskosten	-	-	-
Afschrijving gebouw	-	-	-
Overig	1.000	1.000	776
<i>subtotaal</i>	19.000	19.000	12.572
Kantoorkosten			
Kantoorbenodigdheden	1.000	1.000	2.624
Telefoon en internet	6.000	6.000	3.362
Porti- en vrachtkosten	3.000	3.000	343
Drukwerk- en kopieëerkosten	5.000	5.000	-
Administratie en accountant	15.000	15.000	22.387
Abonnementen	2.000	2.000	1.011
Automatisering	7.000	7.000	5.151
Afschrijving inventaris	1.500	1.500	1.309
Overig	1.500	1.500	24.798
<i>subtotaal</i>	42.000	42.000	60.986
Overige uitvoeringskosten			
Bestuur	1.500	1.500	911
Jaarverslag	1.500	1.500	1.500
Proceskosten	-	-	-
Reis- en verblijfkosten	10.000	10.000	13.613
Overig			1.848
<i>subtotaal</i>	13.000	13.000	17.872
Totaal uitvoeringskosten	524.000	395.000	385.136
DIRECTE PROJECTKOSTEN	145.832	48.000	112.662
TOEVOEGING BESTEMMINGSFONDSEN	-	-	-
BIJDRAGE UIT BESTEMMINGSFONDSEN			
TOTAAL UITGAVEN	669.832	443.000	497.798
RESULTAAT VOOR BIJZONDERE			
BATEN EN LASTEN	2.465	26.000	89.570

Aantal medewerkers
Aantal fte in dienst

6	6	6
3,80	3,80	3,86

3. De financiële positie van de vereniging

3.1 Staat van Baten en Lasten

De baten overtroffen in 2019 de begrote baten aanzienlijk. Ook de kosten van uitvoering van de gefinancierde activiteiten namen evenredig toe. Het resultaat in 2019 is positief.

Het resultaat vóór verrekening van bestemmingsreserves en incidentele lasten in 2019 bedraagt € 89.570 positief. Vergeleken met de begroting is dit € 63.570 meer.

In 2019 was er een toevoeging van € 25.000 aan bestemmingsreserves. Er was geen onttrekking aan bestemmingsreserves. Het resultaat na vrijval van en toevoeging aan bestemmingsreserves is daardoor € 64.570 positief. Dit saldo is toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

In 2019 zijn de kantoorkosten enigszins gestegen. De reguliere materiële overheadkosten zijn daardoor ook relatief stabiel gebleven. De kosten van de personele overhead is enigszins gedaald. Het aandeel van de administratie- en beheerskosten blijft hiermee gelijk ten opzichte van 2018.

3.2 Balans en beleid t.a.v. reserves

De vereniging MNH streeft naar het aanhouden van een voldoende Eigen Vermogen tot het waarborgen van de continuïteit. Positieve resultaten zullen in het daaropvolgende jaar bestemd worden, zodat het Eigen Vermogen beperkt blijft tot een continuïteitsreserve. Het Algemeen Bestuur heeft er voor wat betreft de continuïteitsreserve besloten deze aan te houden op een bedrag van € 400.000,-.

De reservevorming in het Eigen Vermogen voldoet aan de VFI-richtlijn, namelijk:

- ▶ er wordt geen reserve gevormd, zonder dat deze bestemd is
- ▶ de continuïteitsreserve is bedoeld om risico's op korte termijn op te vangen.

De continuïteitsreserve is door toevoeging van het resultaat in 2019 gesteld op € 125.720,-

De liquiditeiten van de vereniging zijn ondergebracht op spaar- en bankrekeningen, waar geen vermogensrisico's aan verbonden zijn.

4. Verantwoordingsverklaring

De bestuursleden van vereniging Milieufederatie Noord-Holland hebben allen in een verklaring (bijlage 12 van het reglement CBF) de volgende principes onderschreven:

- ▶ Binnen de instelling dient de functie 'toezicht houden' duidelijk te zijn gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'."
- ▶ De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
- ▶ De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden.

In een verantwoordingverklaring van het Bestuur wordt beschreven hoe de vereniging invulling geeft aan deze principes.

Deze verklaring is als bijlage 1 bij dit jaarverslag gevoegd.

5. Beloning van de directie

Toelichting toets Regeling bezoldiging directeuren van Goededoelenorganisaties

Per 1 januari 2018 heeft de onafhankelijke Commissie Normstelling van het CBF de toepassing van de beloningsregeling verplicht gesteld. Het CBF heeft als toezichthouder de opdracht om de toepassing van Erkenningsnormen en daarmee de beloningsregeling te toetsen. Dit gebeurt aan de hand van een BSD-score (Basis Score voor Directiefuncties) die de verschillende onderdelen van de directiefunctie beoordeelt.

De regeling verplicht de NMF én de BSD-score én de beloning van de directeur in het jaarverslag op te nemen.

Bezoldiging directie

De BSD-score van de directeur Natuur en Milieufederatie Noord-Holland is voor het jaar 2019 berekend op 350 (vastgesteld door het bestuur). Deze score moet in 2020 opnieuw vastgesteld worden en wordt waarschijnlijk ook getoetst door het CBF. Het salaris van de directeur (zie bijlage 3) was in 2019 € 85.427,- bij een omvang dienstverband van 86,49%. Per volledige fte betekent dit een salaris van € 98.775,-. Bovendien mogen jaarinkomen en pensioenpremie samen niet hoger uitkomen dan de Wet Normering Topinkomens voorschrijft, te weten €194.000,-.

Onder het jaarinkomen van de directeur wordt verstaan salaris op fulltime basis (37 uur per week in ons geval), plus vakantietoeslag, plus eindejaarstoeslag of andere vergoedingen. De laatste twee zijn bij ons niet van toepassing.

Bij een BSD-score van 350 hoort volgens de regeling een maximum van € 99.828,- bij een volledige fte.

Kortom, de directeur Natuur en Milieufederatie Noord-Holland zit met zijn bezoldiging onder het gegeven maximum. De bezoldiging is daarmee ook lager dan het absolute maximum van de beloningsregeling.

In bijlage 3 is de vermelding bezoldiging directie in de toelichting op de staat van baten en lasten in de jaarrekening opgenomen.

Namens het bestuur

Reinier van den Berg, voorzitter

BIJLAGE 1

Verantwoordingsverklaring van het bestuur van Vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

De leden van de directie en het bestuur van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen MNH wordt de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk gescheiden van het 'besturen' en van de dagelijkse leiding over de organisatie.
2. MNH dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. MNH streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverstopping en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In deze verantwoordingsverklaring wordt beschreven op welke manier MNH invulling geeft aan deze principes.

Principe 1. Functiescheiding tussen toezicht en uitvoering

De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland heeft de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid intern neergelegd bij de directeur. Deze legt hierover structureel, door middel van verslagen, en incidenteel, door verslag en toelichting op bestuursvergaderingen, verantwoording af. De verdeling van verantwoordelijkheden en taken tussen bestuur en directie zijn vastgelegd in een directiestatuut. De verdeling van verantwoordelijkheden en taken rond de besteding van de financiële middelen zijn vastgelegd in de Beschrijving van de administratieve organisatie.

Van haar bevindingen en conclusies doet het bestuur jaarlijks verslag aan de Algemene ledenvergadering van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland, het hoogste controlerend en beleidsbepalend orgaan van de vereniging.

Principe 2. Optimale besteding van de financiële middelen

Bij zijn toezichthoudende functie richt het bestuur zich op het bereiken van een zo effectief mogelijke inzet van de beschikbare middelen voor de doelstellingen van de organisatie binnen randvoorwaarden van een ruimschoots voldoen aan voorwaarden van een goede bedrijfsvoering, verantwoord personeelsbeleid en continuïteit van de organisatie. Het bestuur doet deze toetsing mede aan de hand van de door de directeur voorgelegde voortgangsrapportages en kwartaal- en jaarverslaggeving betreffende de activiteiten, acquisitie, communicatie, financiën en personeel van de Natuur en Milieufederatie. Deze rapportages evalueren de geformuleerde doelstellingen voor projecten en activiteiten, zowel inhoudelijk als kwantitatief. Hiertoe wordt o.a. gewerkt met een systeem van werkurenregistratie per medewerker per project. Voortgangsrapportage en verslaggeving voldoen aan de door het Centraal Bureau Fondsenwerving en Nationale Postcodeloterij gestelde eisen. Tevens richt het bestuur zich naar de richtlijnen voor goed bestuur, zoals geformuleerd door de VFI (vereniging fondsenwervende instellingen). Daarnaast volgt de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland de regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen Nederland en valt de beloning binnen de normen van het CBF.

Ter beheersing van de overheadkosten heeft het bestuur een norm geformuleerd. In samenwerking met de andere provinciale Milieufederaties zal deze norm worden geëvalueerd en eventueel bijgesteld. Dit wordt in de jaarrekening toegelicht in het onderdeel Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten met specificatie van administratie- en beheerskosten en kosten werving subsidies.

Principe 3. Optimale communicatie met belanghebbenden

Het bestuur ziet communicatie als een integraal onderdeel van de beleidsplanning, zoals die plaatsvindt in het meerjarenbeleidsplan en de jaarplannen. Het is een essentieel onderdeel van de beleid beïnvloedende doelstelling en werkzaamheden van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland.

De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland geeft ongeveer 10 keer per jaar een digitale nieuwsbrief uit.

De registratie en behandeling van klachten gaat met behulp van een klachtenregister.

BIJLAGE 2

Leden Bestuur en nevenfuncties

Leden Bestuur

Het bestuur van de Stichting bestond in 2019 uit de volgende personen:

Dhr. R van den Berg (voorzitter)
Mevr. E.J.M. Plasmeijer (vicevoorzitter)
Dhr. K. Buskermolen (penningmeester)
Mw. H.J.M. van Zutphen

Nevenfuncties bestuur en directie van MNH in 2019

Bestuur

Naam

Dhr. R. van den Berg

Mevr. E.J.M. Plasmeijer

Dhr. K. Buskermolen

Mw. H.J.M. van Zutphen

Nevenfuncties

Gepensioneerd en was onderdirecteur van het Planbureau voor de Leefomgeving.

Stadsdeelsecretaris Nieuw West bij de Gemeente Amsterdam en bestuurslid bij Stadswerk, een vereniging van gemeenten met programma's op het gebied van duurzaamheid.

Gepensioneerd en was hoofd Onderwijsfaciliteiten bij het Horizoncollege in Noord-Holland. Verder is hij bestuurder van E-mobilegroup in Haarlem.

Directeur van Stichting Nederland Schoon en vrijwillig Business Consultant voor Women on Wings, een ontwikkelings-NGO, actief in India.

Directie

Dhr. S.P. Akkerman

Eigenaar Oliithe – trends en strategie
Voorzitter bestuur Stichting Kringlooptoets
Lid Raad van Advies Keygene
Lid Raad van Advies Forfarmers

BIJLAGE 3

Vermelding bezoldiging directie in jaarrekening

Naam	S.P. Akkerman
Functie	Directeur
Duur dienstverband 2019	1-1-2019 / 31-12-2019
Omvang dienstverband (in fte)	0.8649
Gewezen topfunctionaris	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking	Echt

Bezoldiging	€ 76.556
Werkgeversdeel pensioenpremie	€ 8.871
Beloning	
Belastbare onkostenvergoeding	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0
Subtotaal	€ 85.427
Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	€ 85.427
Omgerekend naar een 100% aanstelling	€ 98.775
=====	
WNT-maximum 2018	€ 194.000
Individueel WNT-maximum	€ 167.784

DEEL II

Jaarrekening 2019

Milieufederatie Noord-Holland
Rapport inzake de Jaarrekening
2019

Inhoudsopgave

Rapport

Jaarbericht

2019

Jaarrekening

Balans per 31 december 2019	11
Staat van Baten en Lasten over 2019	12
Kasstroomoverzicht	14
Toelichting op de balans en staat van Baten en Lasten	15
Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	18
Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	19
Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van Baten en Lasten	22
Ondertekening van de jaarrekening	26

Controleverklaring	28
---------------------------	-----------

Balans per 31 december 2019
(na resultaatbestemming)

Activa	2019		2018	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Verbouwing	-		-	
Inventaris	<u>6.381</u>		<u>3.690</u>	
		6.381		3.690
Vlottende activa				
Vorderingen: Debiteuren		205.066		-
Overige vorderingen en overlopende activa		82.616		71.902
Liquide middelen		<u>150.962</u>		<u>163.630</u>
		<u>445.025</u>		<u>239.222</u>
Passiva				
Reserves en fondsen				
Vrij besteedbare reserves en fondsen:				
Continuïteitsreserve	125.720		61.150	
	<u> </u>		<u> </u>	
		125.720		61.150
Vastgelegde reserves en fondsen				
Bestemmingsreserves	<u>25.000</u>		<u> </u>	
		<u>25.000</u>		<u> </u>
Totaal eigen vermogen				
		150.720		61.150
Kortlopende schulden				
Crediteuren	18.385		20.584	
Belastingen en premie sociale verzekeringen	22.182		22.066	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>253.738</u>		<u>135.422</u>	
		<u>294.305</u>		<u>178.072</u>
		<u>445.025</u>		<u>239.222</u>

-

-

Staat van Baten en Lasten over 2019
(voor accountantscontrole)

	Realisatie 2019 €	Verenigings- begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
Baten bijdragen particulieren	2.715	2.000	2.068
Baten bijdragen organisaties	550	-	285
Baten verbonden organisaties zonder winstoogmerk	209.749	123.000	174.779
Baten andere organisaties zonder winstoogmerk	173.272	178.000	197.705
Subsidies overheden en anderen	105.228	76.000	49.791
Baten uit levering diensten	95.853	90.000	138.579
Overige baten en lasten	-	-	344
Totale baten	587.367	469.000	563.551
BESTEDINGEN			
Besteed aan doelstellingen:			
Directe projectkosten naar thema			
Energieke samenleving	113		272
Gezonde leefomgeving Schiphol	2.423		37.624
Natuur en Landschap	43.612		8.890
Natuurinclusieve landbouw	46.539		96.146
Circulaire economie	16.556		18.737
Groene energie en klimaat	3.420		-
	112.662	48.000	161.669
Uitvoeringskosten¹ naar thema:			
Energieke samenleving	12.902		25.548
Gezonde leefomgeving Schiphol	54.959		75.020
Natuur en Landschap	69.710		68.349
Natuurinclusieve landbouw	84.845		104.135
Circulaire economie	18.641		19.836
Groene energie en klimaat	50.838		4.267
Communicatie	-		-
	291.894	276.500	297.156
Totaal besteed aan doelstelling	404.556	324.500	458.825
Acquisitie, beheer en administratie			
Acquisitiekosten	22.299		36.524
Kosten beheer en administratie ²	70.942		48.262
	93.241	118.500	84.786
Totale bestedingen	497.797	443.000	543.611
Resultaat voor incidentele baten en lasten	89.570	26.000	19.940
Incidentele baten en lasten	-	-	-
Resultaat na incidentele baten en lasten	89.570	26.000	19.940

	Realisatie 2019	Verenigings- begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
Resultaatbestemming			
Toevoeging/ onttrekking aan:			
Te verdelen tekort /overschot	89.570	26.000	19.940
Mutatie continuïteitsreserve	64.570	26.000	30.380
Mutatie bestemmingsreserves	25.000	-	-
bestemmingsfondsen		-	10.440-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

- 1) Voor een nadere toelichting van de uitvoeringskosten verwijzen wij u naar blz. 24
- 2) Voor een nadere toelichting van de beheers- en administratiekosten verwijzen wij u naar blz. 25

Kasstroomoverzicht

Het saldo van de geldmiddelen is in 2019 afgenomen. De oorzaak hiervan blijkt uit onderstaande analyse van de kasstromen.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	x € 1.000	x € 1.000
Kasstroom uit operationele activiteiten:		
Overschot/tekort	90	19
Bij: afschrijving materiële vaste activa	<u>1</u>	<u>2</u>
	91	21
 Aanpassingen voor:		
Mutaties voorzieningen opgenomen		
in staat van Baten en Lasten	-	-
Veranderingen in werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	216-	37
Mutatie bestemmingsfondsen		10
Mutatie kortlopende schulden	<u>116</u>	<u>54</u>
	<u>100-</u>	<u>101</u>
	9-	122
 Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
Investerings in materiële vaste activa	-	4-
	-	-
 Kasstroom uit financieringsactiviteiten:		
Netto kasstroom	<u>12-</u>	<u>122</u>
Mutatie geldmiddelen	<u>13-</u>	<u>122</u>

Toelichting op de balans en staat van Baten en Lasten Algemene

grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken onder nr. 40634265.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn Fondsenwervende instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ 650), waarbij onderscheid is gemaakt tussen fondsenwerving en de bestedingen daarvan naar zes doelstellingen.

Continuïteit

De provincie Noord-Holland heeft besloten de boekjaarsubsidie per 1 januari 2016 te beëindigen. Het toenmalige bestuur van de Milieufederatie Noord-Holland heeft toen moeten besluiten tot een drastische inkrimping van het aantal medewerkers. Het verlies in 2016 heeft het eigen vermogen van de Milieufederatie Noord-Holland sterk verminderd.

In 2017, 2018 en in 2019 werd de continuïteit van de Milieufederatie Noord-Holland ondersteund door een overeenkomst met De Natuur en Milieufederaties, die o.a. voorziet in een liquiditeitsvoorschot van € 70.000. Inmiddels is 10.000 euro van deze lening afgelost en wordt er de komende jaren voorzien in een aflossing van telkens 10.000 euro.

De Nationale PostcodeLoterij heeft het werk van de Natuur en Milieufederaties in 2019 begunstigd met een vergelijkbaar bedrag als de afgelopen jaren werd toegekend. Dit heeft mede de basis gelegd voor continuïteit in 2019, samen met een goed gevulde projectenportefeuille en een versterkte inzet op het acquireren van projecten bij andere financiers dan overheden.

De positieve resultaten van 2017, 2018 en 2019 hebben de basis voor de continuïteit versterkt.

Deze continuïteit is echter, gezien de nog steeds beperkte vermogenspositie van MNH, nog sterk afhankelijk van de verwerving van voldoende subsidies en opdrachten voor 2020 en verdere jaren. Waarbij de portefeuille voor 2020 bijzonder goed gevuld is, en de portefeuille voor 2021 veelbelovend is.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa.

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de op basis van de geschatte economische levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de verkrijgingsprijs.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid.

Continuïteitsreserve

Het bestuur van MNH streeft een goede verzekering van de continuïteit van MNH na. Daartoe dient de Continuïteitsreserve een bedrag te zijn van € 400.000. Zolang dit bedrag niet is bereikt, voegt het bestuur MNH jaarlijks zoveel mogelijk van het exploitatiesaldo toe aan de continuïteitsreserve en indien nodig rekening houdend met de continuïteit van onze projecten.

Bestemmingsreserve

Het project Kantelen van de Koers van de luchtvaart is een doorlopend project. In de eerste helft 2020 is het noodzakelijk hiervoor activiteiten af te maken die in 2019 zijn gestart. Het gaat om deelname aan de ORS, het voortzetten van de campagne en website “Eerlijk over Vliegen” en agenderende en lobby activiteiten. Tegelijk zijn voor deze activiteiten voor de eerste helft 2020 geen inkomsten te verwachten. Onze vaste financier heeft aangegeven geïnteresseerd te zijn in het geven van een vervolgdonatie, maar daar pas in mei of juni over te kunnen beslissen. Om te continuïteit van het project “Kantelen van de Koers van de Luchtvaart” te waarborgen reserveert de MNH 15.000 hiervoor uit het resultaat 2019.

Ook het project Energietransitie Noord-Holland is een meerjarig project waarvoor in 2019 activiteiten zijn opgezet en beloftes zijn gedaan – met name over het betrekken van onze achterban – waarvoor in 2020 geen financiering is voorzien. De financiering van de landelijke participatiecoalitie dekt slechts een specifiek deel van de kosten en is ook voor de bij de participatiecoalitie behorende activiteiten bij lange na niet kostendekkend. Om ook hier continuïteit te behouden reserveert de MNH 10.000 hiervoor uit het resultaat 2019.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten bijdragen particulieren en organisaties

Onder deze categorie worden gelden verantwoord, die door de gever vrijwillig zijn afgestaan en geen (evenredige) tegenprestatie vormen voor geleverde goederen en of diensten.

Kosten van eigen fondsenwerving

Alle kosten van activiteiten, die direct of indirect ten doel hebben mensen, bedrijven of instellingen te bewegen geld te geven voor één of meer van de doelstellingen, worden aangemerkt als kosten fondsenwerving.

Resultaat verkopen artikelen en/of gebruikte goederen

Onder deze categorie wordt het resultaat verantwoord van de verkoop van artikelen en/of gebruikte goederen. Dit resultaat wordt bepaald op basis van de netto-omzet verminderd met de kostprijs van de verkochte artikelen en/of goederen en toegerekende uitvoeringskosten.

Baten verbonden organisaties zonder winstoogmerk

Onder deze categorie worden bijdragen verantwoord van tijdelijke of blijvende samenwerkingsverbanden zonder winstoogmerk waarvan de Milieufederatie Noord-Holland deel uitmaakt.

Baten andere organisaties zonder winstoogmerk

Onder deze categorie worden bijdragen verantwoord van andere organisaties zonder winstoogmerk aan de Milieufederatie Noord-Holland.

Subsidies overheden en anderen

Onder deze categorie worden toegezegde subsidies van overheden, bedrijven en instellingen verantwoord. Onder subsidies zijn te verstaan bijdragen, die door de verstrekker afhankelijk zijn gesteld van de uitvoeringskosten van een project.

Bestedingen

Onder de bestedingen worden de volgende kosten verantwoord:

- directe projectkosten
- aandeel in de uitvoeringskosten.

Uitvoeringskosten

Onder de uitvoeringskosten worden de kosten verantwoord van de eigen organisatie. De personeelskosten zijn binnen de doelstellingen verdeeld op basis van urenregistratie en de werkelijke personeelskosten per medewerker. De andere kosten zijn conform deze urenregistratie verdeeld over de doelstellingen.

Beheer- en administratiekosten

Ingevolge aanpassing van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650, dient een fondsenwervende instelling met ingang van 2008 aan te geven welk deel van de kosten is gemaakt voor beheer en administratie. De 12 Milieufederaties stellen zich op het standpunt dat deze kosten gemaakt worden voor het realiseren van de doelstellingen van deze organisaties en tot de uitvoeringskosten behoren. Ter uitvoering van de RJ 650 wordt ook een toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten opgenomen, waarin de kosten van fondsen- en subsidiewerving en beheer en administratie apart zijn gespecificeerd.

Bijzondere baten en lasten

De afzonderlijke posten zijn toegelicht onder de toelichting van de baten en lasten.

Belastingen

De milieufederatie Noord-Holland is voor gesubsidieerde en uit fondsenwerving gefinancierde activiteiten op grond van de doelstelling vrijgesteld van BTW. Per 1 januari 2014 is de vrijstelling voor sociaal-culturele prestaties door de belastingdienst bij mondelinge mededeling van een medewerker van het ministerie van financiën ingetrokken. Hiervan is echter geen schriftelijke bevestiging ontvangen. Voor werken in opdracht en detacheringsactiviteiten is derhalve BTW van toepassing; de Milieufederatie is voor de vennootschapsbelasting niet belastingplichtig.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Huurovereenkomsten

De specificatie luidt als volgt:

Object	Huur via	Einde huur	Opzeg- Huur per		Prijspeil
			termijn	jaar	
Kantoorpand *	Dettmer Holding BV	30-11-2019	3 mnd.	€ 10.159	2019
Kleine Tocht 4-A					
Copying/ Printing	BNP PARISBAS	15-05-2023	6 mnd.	€ 2.998	2019
	Leasing Solutions				

Verzekeringsovereenkomsten

De specificatie luidt als volgt:

Soort	verzek.maatsch.	Einde ovk.	Nieuwe		Prijspeil	Verzekerde waarde
			termijn	Premie p.j.		
Aansprakelijkheid	Nat.-Nederlanden	01-01-2020	1 jaar	€ 190	2019	€ 1.250.000
Ongevallen (overlijden)	Nat.-Nederlanden	12-02-2019	1 jaar	€ 367	2019	€ 4.537
Ongevallen (invaliditeit)						€ 68.067
Schade inventaris	Nat.-Nederlanden	01-01-2020	1 jaar	€ 190	2019	€ 40.000
Bestuurdersaanspr.	HDI-Gerling	18-11-2019	2 mnd	€ 877	2018	€ 1.000.000
Verzuimverzekering	De Amersfoortse	31-12-2019	1 jaar	€ 5.670	2019	€ 225.229

Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

Activa

Materiële vaste activa	Verbouwing €	Inventaris €	Totaal €
Boekwaarde 1-1-2019	-	3.690	3.690
Bij: investeringen	-	4.000	4.000
	-	7.690	7.690
Af: afschrijving	-	1.309	1.309
Boekwaarde 31-12-2019	-	6.381	6.381
Afschrijvingspercentages	10%	20%	

Alle onder de materiële vaste activa opgenomen inventaris zijn dienstbaar aan de bedrijfsvoering.

Vorderingen

	<u>31-12-2019</u> €	<u>31-12-2018</u> €
<u>Debiteuren</u>		
Debiteuren	205.066	-

Overige vorderingen en overlopende activa

Afrekening subsidies en projecten	58.300	48.068
Waarborgsommen	4.038	4.038
Voorschot Raad van State	681	681
Nog te ontvangen bankrente		7
Pensioenpremie	1.991-	572-
Overige vorderingen en overlopende activa	21.588	19.680
	82.616	71.902

Liquide middelen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
ING Bank Zakelijke Spaarrekening	98	91
ING Bank Zakelijke rekening	5.131	36.964
Triodos Internet Rendement Rekening	100	100
Triodos Internet Zaken Rekening	145.633	126.475
	150.962	163.630

Passiva**Reserves en fondsen****Vrij besteedbare reserves en fondsen:**

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
<u>Continuïteitsreserve</u>		

Het verloop van deze post is als volgt:

Stand per 1 januari	61.150	30.770
Mutatie ten gunste/ ten laste van bestemmingsfondsen		10.440
		-
Mutatie uit de resultaatbestemming	<u>64.570</u>	<u>19.940</u>
Stand per 31 december	<u>125.720</u>	<u>61.150</u>

De reserves worden toegelicht bij het onderdeel "Grondslagen voor de waardering van activa en passiva"

Vastgelegde reserves en fondsen:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

Bestemmingsreserves

De specificatie van deze post is als volgt:

Bestemmingsreserves eind 2018

Bestemmingsreserves eind 2019

25.000	
<u>25.000</u>	<u>-</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

Stand per 1 januari	-	10.440
Mutatie		10.440-
Toevoeging reserve voor Eerlijk over vliegen	15.000	
Toevoeging reserve voor Energietransitie	<u>10.000</u>	
Stand per 31 december	<u>25.000</u>	<u>-</u>

De reserves worden toegelicht bij het onderdeel "grondslagen voor de waardering van activa en passiva".

Kortlopende schulden

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€

Crediteuren

Crediteuren	<u>18.385</u>	<u>20.584</u>
-------------	---------------	---------------

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Afdracht loonheffing/ sociale lasten	6.735	7.406
Afdracht BTW	<u>15.447</u>	<u>14.660</u>
	<u>22.182</u>	<u>22.066</u>

Overige schulden en overlopende passiva

Vakantiegeldverplichting	12.211	12.890
Vakantiedagenverplichting	7.497	11.696
Voorziening CO2 compensatie	430	380
Te betalen accountantskosten	14.000	10.574
Voorziening transitiekosten	-	7.500
Vooruitontvangen NMF-bijdrage	60.000	70.000
Overige transitoria en diverse schulden	<u>159.600</u>	<u>22.382</u>
	<u>253.738</u>	<u>135.422</u>

Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten

FONDSENWERVING

	Realisatie 2019 €	Verenigings- begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
<u>Baten bijdragen particulieren</u>			
Donaties, giften en schenkingen	2.715	2.000	2.068
<u>Baten bijdragen organisaties/bedrijven</u>			
Contributies	550		285
<u>Baten verbonden organisaties zonder winstoogmerk</u>			
Stichting de Natuur en Milieufederaties	209.749	123.000	174.779
In 2018 is 96,9% van alle toekenningen aan de Stichting De Natuur en Milieufederaties afkomstig van de Nationale Postcode Loterij.			
<u>Baten andere organisaties zonder winstoogmerk</u>			
TBO	45.378		31.967
Natuurmonumenten	15.000		15.000
overige organisaties zonder winstoogmerk	112.894	178.000	150.738
Totaal	173.272	178.000	197.705
<u>Subsidies overheden en anderen</u>			
Subsidies Provincie Noord-Holland		76.000	49.791
Overige overheden	105.228		-
	105.228	76.000	49.791
<u>Baten uit levering diensten</u>			
Diverse opdrachtgevers	95.853	90.000	138.579
<u>Overige baten en lasten</u>			
Rentebaten	-		7
Overige baten	-		337
Totaal	-		344
Totale baten	587.367	469.000	563.551
<u>Bijzondere baten en lasten</u>			
Onttrekking inzake incidentele lasten	-	-	-
	-	-	-

Toelichting baten

Bij de begroting 2019 is op het moment van opstelling van de begroting uitgegaan van een voorzichtig scenario voor 2019. De begrote baten zijn op veel punten overtroffen. De baten uit overheidssubsidies, met name van de Provincie Noord-Holland, zijn nog achtergebleven bij wat men uit die sector zou mogen verwachten en wat gebruikelijk is bij de andere provinciale milieufederaties.

Toelichting kosten beheer en administratie

De Provinciale Natuur en Milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van de kosten beheer en administratie een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in een apart overzicht m.b.t. de toelichting lastenverdeling.

Gebeurtenissen na balansdatum

Bijzondere gebeurtenis in 2020, de coronacrisis

Het bestuur heeft, in samenspraak met directie, een inschatting gemaakt van de impact van de gebeurtenissen rondom de Coronacrisis.

Daarbij is gekeken naar de maatregelen die getroffen zouden kunnen worden. Er is bijvoorbeeld gedacht aan het minimaliseren (tot een aanvaardbaar niveau) van de kosten en het zekerstellen van de opbrengsten (voor zover mogelijk).

Tevens is in beeld gebracht wat de verwachte impact is op de begroting 2020 en de liquiditeit. De huidige financiële positie is dusdanig dat de NMH voor de korte termijn niet in liquiditeitsproblemen zal raken.

De inschatting is dat de omzet van de begroting 2020 zal worden gehaald. Voor de (middel)lange termijn zal voornamelijk het acquisitieresultaat bepalend zijn voor de financiële positie vanaf jaar 2021. Het bestuur houdt vinger aan de pols door regelmatig met de directie de situatie te bespreken.

Volgend jaar is er een beter beeld van wat de gevolgen van de Coronacrisis zijn. Zowel op financieel als ook op inhoudelijk gebied.

Toelichting op de onderscheiden posten van de uitvoeringskosten

BESTEDINGEN	Realisatie 2019 €	Verenigings- begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
<u>Uitvoeringskosten</u>			
Personeelskosten:			
Salarissen	234.528	275.000	234.706
Sociale lasten	36.136		35.042
Pensioenlasten	23.696		22.654
Ziekteverzuimverzekering	9.279	4.000	3.636
Uitkeringen ziekengeld	17.897-		
Bevordering deskundigheid	631	3.000	2.604
Ingehuurd personeel	5.690	35.000	787
Overige kosten personeel	<u>1.643</u>	<u>4.000</u>	<u>10.522</u>
	<u>293.706</u>	<u>321.000</u>	<u>309.951</u>
Huisvestingskosten:			
Huur- en schoonmaakkosten	11.616	14.000	13.088
Doorberekende onderhuur	2.220-	2.000-	2.220-
Belastingen en verzekeringen	685	2.500	1.402
Energiekosten	1.600	3.500	4.057
Kleine inventarisaanschaffingen	116		159
Afschrijving verbouwing	-		-
Overige huisvestingskosten	<u>776</u>	<u>1.000</u>	<u>582</u>
	<u>12.572</u>	<u>19.000</u>	<u>17.068</u>
Kantoorkosten:			
Kantoorbenodigdheden	2.624	1.000	1.126
Telefoon- en internetkosten	3.362	6.000	5.704
Porti- en vrachtkosten	343	3.000	1.576
Druk- en kopieerkosten		5.000	4.931
Administratie-, advies- en accountantskosten	22.387	15.000	15.209
Vakliteratuur en abonnementen	1.011	2.000	2.504
Automatiseringskosten	5.151	7.000	5.754
Afschrijving inventaris	1.309	1.500	2.444
Overige kantoorkosten	<u>24.798</u>	<u>1.500</u>	<u>1.535</u>
	<u>60.986</u>	<u>42.000</u>	<u>40.783</u>
Overige uitvoeringskosten:			
Bestuurskosten	911	1.500	376
Jaarverslag	1.500	1.500	1.000
Juridische kosten			-
Reis- en verblijfkosten	13.613	10.000	14.254
Overige uitvoeringskosten	<u>1.848</u>		<u>1.490-</u>
	<u>17.872</u>	<u>13.000</u>	<u>14.140</u>
Totaal uitvoeringskosten	<u>385.136</u>	<u>395.000</u>	<u>381.942</u>
Directe projectkosten	<u>112.662</u>	<u>48.000</u>	<u>161.669</u>
TOTALE UITGAVEN	<u>497.798</u>	<u>443.000</u>	<u>543.611</u>

Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten met specificatie van administratie- en beheerskosten en kosten werving subsidies.

LASTEN

Themadoelstellingen

	Energieke samenleving	Gezonde leefomgeving Schiphol	Natuur en landschap	Natuurinclusie- ve landbouw	Circuliere economie	Groene energie en klimaat	Acquisitie	Administratie- en beheerskos- ten	Realisatie 2019	Verenigings- begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Directe projectkosten	113	2.423	43.612	46.539	16.556	3.420			112.662	48.000	161.669
	113	2.423	43.612	46.539	16.556	3.420	-	-	112.662	48.000	161.669
<u>Uitvoeringskosten</u>											
Personeelskosten	9.839	41.912	53.161	64.703	14.215	38.769	17.006	54.101	293.706	321.000	309.951
Reis- en verblijfskosten	456	1.943	2.464	2.999	659	1.797	788	2.508	13.613	10.000	14.254
Huisvestingskosten	421	1.794	2.276	2.770	609	1.660	728	2.316	12.572	19.000	17.068
Druk- en kopieerkosten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5.000	4.931
Automatiseringskosten	173	735	932	1.135	249	680	298	949	5.151	7.000	5.754
Documentatie en vakliteratuur	34	144	183	223	49	133	59	186	1.011	2.000	2.504
Kantoorkosten excl. drukwerk en automatiseringskosten	1.087	4.629	5.871	7.146	1.570	4.282	1.878	5.975	32.436	13.000	12.385
Administratie- en accountantskosten	750	3.195	4.052	4.932	1.084	2.955	1.296	4.124	22.387	15.000	15.209
Juridische kosten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestuurs- en overige kosten	143	608	771	938	206	562	247	784	4.259	3.000	114
Totaal uitvoeringskosten	12.902	54.959	69.710	84.845	18.641	50.838	22.299	70.942	385.136	395.000	381.942
Totaal lasten	13.015	57.382	113.321	131.384	35.196	54.258	22.299	70.942	497.798	443.000	543.611
Verdeling lasten excl. Beheer- en administratiekosten	2,6%	11,5%	22,8%	26,4%	7,1%	10,9%	4,5%	14,3%	100,0%		
Verdeling subsidiewervings- en B&A-kosten	4.121	17.556	22.268	27.103	5.954	16.239			93.241		
Totaal lasten per doelstelling	17.136	74.938	135.589	158.487	41.151	70.497	22.299	70.942	591.039		
Verdeling lasten incl. Beheer- en administratiekosten	2,9%	12,7%	22,9%	26,8%	7,0%	11,9%	3,8%	12,0%	100,0%		

Toelichting:

De gerealiseerde besteding aan de doelstelling is 81,3% van de in 2019 verworven middelen. Het door het bestuur van de Milieufederatie Noord-Holland geformuleerde minimum hiervoor is 70%
De wervingskosten waren 4,5% van de verworven middelen en administratie- en beheerskosten 14,3%

Ondertekening van de jaarrekening

Datum:

Reinier van den Berg
voorzitter

Kees Buskermolen
penningmeester

Ilse Plasmeijer
bestuurslid

Helène van Zutphen
bestuurslid

DE HOOGE WAERDER

ACCOUNTANTS - BELASTINGADVISEURS - JURISTEN

De Hooge Waerder
Registeraccountants

De Hooge Waerder Registeraccountants B.V.
Kennemerstraatweg 303a
Postbus 3013
1801 GA Alkmaar
Telefoon (072) 518 00 00
Telefax (072) 518 00 99
info@dehoogewaerder.nl
www.dehoogewaerder.nl
KvK 350 303840000

Vereniging Milieufederatie Noord-Holland
T.a.v. het bestuur
Kleine Tocht 4a
1507 CB ZAANDAM

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de directie van Vereniging Milieufederatie Noord-Holland

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Vereniging Milieufederatie Noord-Holland te Zaandam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Milieufederatie Noord-Holland op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende van toepassing zijnde grondslagen voor de financiële verslaggeving RJ-richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Milieufederatie Noord-Holland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Brengt de zaak verder

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ-richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de RJ-richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

DE HOOGE WAERDER

ACCOUNTANTS - BELASTINGADVISEURS - JURISTEN

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alkmaar, 3 juli 2020

De Hooge Waerder Registeraccountants B.V.

[was getekend](#)

drs. E.M. Hofman RA